19 maja rb. — Fundusz Akcji Kolonjalnej — to droga do kolonji!!

Opłata pocztowa uiszczona rycza łt

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 116 | Łódź, Poniedziałek, 20 maja 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, י״ז אייר תרצ״ה | № 116

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריסאווער 21, טעל.

די נעבטיגע פארלאמענט-וואהלען אין טשעכאסלאוואקיי

פ ר אָ ג, 19 (ספ. טעל.)

היינט זענען אין טשעכאָסלאָוואקיען פאָרגע קומען פאַרלאַמענט וואַהלען.

אין די לעצטע טעג פון וואַהל קאַמף האָבען די קאָמוניסטען און די קראַמאַזש פאַרפיי אַרויס געוויזען די גרעסטע אַקטיוויקייט. הגם עס איז נאָך נישט בעוואוסט די רעזולטאַטען פון די וואַהלען, זעהט מען פאַר, אז אויף די 48 מאַנדאַטען, וועל כע דאַרפען געוועהלט ווערען פון דער הויפט שטאָט פראָג, וועט די קראַמאַזש פאַרטיי האָבען לערך 12 מאַנדאַטען. אין די איבריגע וואַהל קרייזען אין גאַנצען לאַנד וועט די פאַרטיי אויך האָבען אומגעפעהר אזא צאָהל.

א חאָך נאָך די פאַרלאַמענט וואַהלען וועלען אין פראָג פאָרקומען שטאָטראָט וואַהלען. אין די דאָזיגע וואַהלען ריוואַליזירען צוישען זיך די פאַר טייען פון ד״ר בענעש און ד״ר קראַמאַזש.

פ ר אָ ג, 19 (ספ. טעל.)

צו די פאַרלאַמענט וואַהלען אין טשעכאָסלאָוואקיי זענען געגאַנגען 16 פאַרטייען אין וואַהל בלאָק. אין פראָגער וואַהל קרייז זענען אַרויסגע שטעלט געוואָרען 14 ליסטעס. אינגאַנצען לאַנד זענען פערהאַן 8 מיליאָן 961 טויזענד וואַהל בערעכטיגטע. די וואַהל פרעקווענץ איז א גרויסע, ווייל וועהלען מוז יעדער וואַהל בערעכטיגטער אין טשעכיען. מאַר׳ן נישט אָפּגעבען די שטים אין טשעכאָסלאָוואקיי ווערט מען בעשטראָפט.

די וואַהל קאַמפּאַניע, וועלכע האָט געדויערט 4 וואָכען איז געווען זעהר א שאַרפע.

די וואַהלען זענען, לויט די ביז איצטיגע ידיעות, אדורך אָהן אינצידענטען.

זיג פון די פאַליאַקעי בעת די וואַהלען

מאָראַוסקאַ אָסטראַווא, 19 (ספ. טעל.)

די היינטיגע וואַהלען אין טשעכאָסלאָוואקיי האָבען געבראַכט א בעדייטענדען ערפאָלג דער פוילישער בעפעלקערונג אין שלעזיען און מאָראַווא. טראָץ די פערפאָלגונגען און ארעסטען צווישען פאָליאַקען האָבען די פוילישע עמיגראַנטען גע שטימט פאַר דער פוילישער ליסטע.

לויט די ביזאהעריגע רעזולטאַטען איז שוין קלאָר, אז די פאָליאַקען האָבען געוואונען אויפ׳ן חשבון פון דער טשעכישער סאָציאַל דעמאָקראַטי שער פארטיי. פערהעלטנישמעסיג גרעסער איז די צאָהל שטימען פאַר די קאָמוניסטען. ביינאכט ווע לען בעוואוסט ווערען די רעזולטאַטען פון די וואַהלען.

פ ר אָ ג, 19 (ספ. טעל.)

לויט די ביזאיצטיגע בערעכנונגען פון די היינטיגע וואַהלען, האָט אין א געוויסער מאָס גע וואונען שטימען די רעכטע דייטשע פארטיי. פער לוירען האָבען די אנדערע דייטשע פארטייען, מעהר די דייטשע אגראריער.

לויט אלעוו אהר שיינליכקייטן האָבען אויך די לינקע ריכטונגען געוואונען דאנעגען האָבען די טשעכישע געביטען די אגראריער און די נא ציאָנאַלע פעראיינינגונג, וועלכע האָבען געהאַט א גרויסע צאָהל שטימען אין פראָג. אין סלאָוואקיען האָבען געוואונען שטימען די אויטאָנאָמישע פאָלקס פארטיי פון הלינקא.

יידישער לעהרער-סעמינאר

וועט האבען די זעלבע רעכט ווי אלע אנדערע אוניווערזיטעטען אין ניו-יארק

ניו־יאָרק (ספ.) די בעוואוסטע יודישע בילדונגס־אינסטיטוציע, דער יודישער לעהרער־סעמינאר, איז אָפיציעל אָנערקענט געוואָרען אלס אונ־ווערזיטעט אין ניו־יאָרק.

דאָס איז געקומען נאָכדעם ווי הערבערט ה. לעה־מאַן, דער גובערנאַטאָר פון ניו־יאָרק, האָט אונטער־געשריבען דעם געזעץ, וואָס גיט דעם סעמינאר רעכט פון אנ׳אוניווערזיטעט.

דער יודישער לעהרער־סעמינאר, עקזיסטירט שוין אנ׳ערך פון 18 יאָהר, און האָט זיך געשאַפען א פיינעם נאָמען אלס אנשטאַלט, וואו בילדונג און יודישער וויסען ווערט פערשפּרייט. דער סעמינאר האָט זיך ספּעציאַליזירט מיט צוגרייטען לעהרער, און ער האָט טאַקע געליפערט ביז׳ן היינטיגען טאָג א צאָהל פון 300 לעהרער. די דאָזיגע לעהרער זענען הויפּט צו טאָג פערבונדען מיט די אַרבייטער־רינג שולען, יודישע צענטערס און אנדערע בילדונגס־קערפּערשאַפטען.

כינא זאָל ארויסטרעטען פון דער פעלקער-ליגע

איז די פאָדערונג פון יאַפּאַן

לאָנדאָן, 19 (ספ. טעל.)

פון טאָקיאָ מעלדעט מען, אז בעת די אונ טערהאַנדלונגען צווישען כינא און יאַפּאַן וועגען געבען מאַר כינא מיליטערישע און ווירטשאַפטליכע הילף, האָט יאַפּאַן ארויסגערוקט די פאָדערונג, אז פאַרן פרייען פון שטיצען כינא זאָל כינא ארויס טרעטען פון דער פעלקער ליגע.

אויב כינא וועט אָננעמען דעם דאָזיגען פּונקט ווי אנדערע מאָדערונגען מצד יאַפּאַן ווי אָפּ שטעלען די אנטי יאַפּאַנישע באָיקאָט אקציעס, וועט יאַפּאַן שליסען מיט כינא אנ׳אַפּמאַך פון געגענזייטיגער הילף.

ענגלאַנד איז עמפּערט צוליב דעם מאַסן-טעראָר איז דייטשלאַנד

די ענגלישע רעגירונג זאָל דאָס פּיטטיילען דער דייטשער רעגירונג — רעזאָלוציע איז ענגלישען פאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 19 (יט״א טעלעגראַפיש)

אין ענגלישען פאַרלאַמענט איז אריינגעטראָ גען געוואָרען א רעזאָלוציע, וואָס פאָדערט אויף די ענגלישע רעגירונג, זי זאָל צעוויסען פון דער דייטשער רעגירונג, אז דער מאַסען טעראָר אין דייטשלאַנד רופט ארויס אין ענגלאַנד גרויס עמפּע רונג און האָט א שלעכטע ווירקונג אויף די ענגליש דייטשע בעציהונגען.

העכער 600 מיליאָן ליר

קאָסטן שוין די איטאַליענישע מלחמה צוגריימונגען אין אַפריקאַ

ר ו י מ, 19 (ספ. טעל.)

דער סענאַט אין רוים האָט בעשטעטיגט דעם בודזשעט פרעלימינאַר פון יאָהר 36–1935, וועלכע זעהט פאַר אויסגאַבען אויף 19,645 מיליאַרד ליר.

דער בודזשעט בעריקויכטיגט נישט די אויס גאַבען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער רצאַלי זירונג פון די איטאַליענישע מלחמה פלענער אין מזרח אפריקא.

ביז איצט האָט דאָס איטאַליענישע מיליטער, וואָס איז ארויסגעשיקט געוואָרען קיין אפריקע, אָפּגעקאָסט דעם איטאַליענישען מלוכה אוצר 620 מיליאָן ליר.

פ אַ ר י ז, 19 (ספ. טעל.)

פון איטאַליען ווערען פסדר ארויסגעשיקט נייע טראַנספּאָרטען מיליטער. טאָג טעגליך קומען צו 2–3 טויזענד זעלנער. פון טריפּאָליס זענען אָנגעקומען 10 000 זעלנער פון די איינגעבוירענע. די גאַסען אין די פלעצער זעהען אויס ווי מיליטערישע לאַגערס. פון די אָנגעקומענע שיפען זענען אויך אויסגעלאָדענע געוואָרען טאַנקען און אויטאָמאָבילען און אמוניציע.

נהום גאָלדמאַן קאַנדידירט דעם מינ. בעק

אין נאָמען פון קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס

פ אַ ר י ז, 19 (יט״א טעלעגראַפיש)

נחום גאָלדמאַן האָט אין נאָמען פון קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס, קאַנדידירט דעם פוילישען אויסערן־ליגיסטער בעק צום סוים פון מאַרשאַל פילסודסקי.

פערפלייצונג איז אקלאהאמא

ניו־יאָרק, 19 (ספ. טעל.)

אין שטאָט אקלאהאמא זענען צוליב די דויערנ׳ דע רעגענס די טייכען ארויס פון די ברעגעס. די שאָ דענס זענען קאָלאָסאַלע. 12 מענשען זענען דער־טרונקען געוואָרען.

געשטאָרבען פולקאוניק לאורענס

לאָנדאָן, 19 (ספ. טעל.)

פולק. לאורענס. וועלכער איז לעצטען זומער שווער פערוואונדעט געוואָרען בעת א מאָטאָציקל־קאַטאַסטראָפע, איז היינט געשטאָרבען. ער איז אַלט געווען 47 יאָהר.

מינ. העריא — בירגערמייסטער פון ליאָן

פ אַ ר י ז, 19 (ספ. טעל.)

מיניסטער העריאָ איז ווידעראַמאָל אויסגע וועהלט געוואָרען אַלס בירגערמייסטער פון ליאָן.

יודישע פאַרטיי-פאָרזיצער

אין פראָטעסט-דעמאָנסטראַציע פון די נאַציס

געגען א פלאַקאַט פון א יוד. פירמע

ב ע ר ל י ן, 19 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער „אָנגריף״ טיילט מיט, אז אין שטעטל גלעזאָו איז ערעפנט געוואָרען א נייער וואָקזאַל. בעת דער ערעפנונג האָט מען בעמערקט, אז ס׳העגנט א פלאַקאַט פון א יודיש ווערענהויז. דאָס האָט די נאַציס אזוי דערצאָרנט, אז זיי האָבען איינג עזאָרדענט א פראָטעסט דעמאָנסטראַציע. דער סוף איז געווען, אז מ׳האָט דעם פלאַקאַט געמוזט אַראָפּנעמען און אויסגעביטען אויף א דייטשען פלאַקאַט.

דער בונד-פאָרזיצער אין ווילנע

ווערט אויסגעשיקט אין אַרעסט

ווילנע, 19 (ספ. טעל.)

אין ווילנע איז אויסגעשיקט אין אַרעסט דער פאָרזיצער פון בונד, ר׳ מאָרדכע אַלטמאַן.

אַ נייע אַנטלאָפונג פון אַ יודישע מיידל

פון אַ אַלטן מאַן

ווילנע, 19 (ספ. טעל.)

אין ווילנע איז אַנטלאָפן אַ יודישע מיידל, אַ טאָכטער פון אַ אַלטן מאַן, מיט אַ אַלטן מאַן.

אַ יודישע פרויען-אָרגאַניזאַציע

אין אַמעריקע

ניו־יאָרק, 19 (ספ. טעל.)

אין אַמעריקע איז אויפגעשטאַנען אַ נייע אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט אין זיך אַרומגענומען אַלע יודישע פרויען אין אַמעריקע.

יודישע לעהרער-סעמינאר

וועט האבען די זעלבע רעכט ווי אלע אנדערע אוניווערזיטעטען אין ניו-יארק

ניו־יאָרק (ספ.) די בעוואוסטע יודישע בילדונגס־אינסטיטוציע, דער יודישער לעהרער־סעמינאר, איז אָפיציעל אָנערקענט געוואָרען אלס אוניווערזיטעט אין ניו־יאָרק.

דאָס איז געקומען נאָכדעם ווי הערבערט ה. לעהמאַן, דער גובערנאַטאָר פון ניו־יאָרק, האָט אונטערגעשריבען דעם געזעץ, וואָס גיט דעם סעמינאר רעכט פון אנ׳אוניווערזיטעט.

דער יודישער לעהרער־סעמינאר, עקזיסטירט שוין אנ׳ערך פון 18 יאָהר, און האָט זיך געשאַפען א פיינעם נאָמען אלס אנשטאַלט, וואו בילדונג און יודישער וויסען ווערט פערשפּרייט. דער סעמינאר האָט זיך ספּעציאַליזירט מיט צוגרייטען לעהרער, און ער האָט טאַקע געליפערט ביז׳ן היינטיגען טאָג א צאָהל פון 300 לעהרער. די דאָזיגע לעהרער זענען הויפּט צו טאָג פערבונדען מיט די אַרבייטער־רינג שולען, יודישע צענטערס און אנדערע בילדונגס־קערפּערשאַפטען.

די קאַטאַסטראָפע מיט דער גרעסטער לופט-שיף „מאַקסים גאָרקי״

מ אָ ס ק ו אַ, 19 (ספ. טעל.)

מענשען, וואָס האָבען בייגעוואוינט די קאַ־טאַסטראָפע מיט דער גרעסטער לופט-שיף אין דער וועלט דעם סאָוויעטישען אַעראָפּלאַן „מאַק־סים גאָרקי״, גיבען איבער דער „טאַס״-אַגענ־טור פרטים וועגען דער שוידערליכער קאַטאַסטראָפע וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון 50 מענשען.

ווען די לופט-שיף האָט גענומען אַראָפּפאַלען, נושפּרינגענדיג אויף שטיקלען, האָבען די פליהער יוראָוו און מיקיעוו אָפּגעשטעלט די מאָטאָרען ווי־לענדיג אויסמיידען אַנ׳אויפרייס, וועלכער וואָלט ארויסגערופען א שרפה אין דעם אָרט, וואו דער אַעראָפּלאַן וואָלט אַראָפּגעפאַלען.

מ אָ ס ק ו אַ, 19 (ספ. טעל.)

אַמבאַסאַדאָר לוקאַשעוויטש האָט אין אויסערן־קאָמיסאַריאַט איבערגעגעבען אויסדרוקען פון מיט־געפיהל צוליב דער קאַטאַסטראָפע מיט׳ן אַעראָפּ־לאַן „מאַקסים גאָרקי״.

פרטים וועגען דער קאַטאַסטראָפע

מיט׳ן אַעראָפּלאַן-פליהער סט. הויזנער

ניו־יאָרק, 19 (ספ. טעל.)

מען גיט איבער פרטים וועגען דער קאַטאַס־טראָפע מיט׳ן פוילישען לופט-פליהער סטאַניסלאַוו הויזנער, וועלכער איז אומגעקומען בעת זיין פלי־הען צו דער טרויער־פייערליכקייט לכבוד מאַרשאַל פילסודסקי.

הויזנער איז געקומען קיין דעטראָיט 10,30 פריה, זיין אַעראָפּלאַן האָט אַרומגעקרייזט די קיר־סע, און וועלכער עס איז פאָרגעקומען דער גאַ־טעסדינסט. אין אַ געוויסען מאָמענט, ווען דער אַעראָפּלאַן האָט געמאַכט אַ לופט-דרעה, האָט זיך אָפּגעריסען אַ פליגעל פון דער מאַשין און זי איז אַראָפּגעפאַלען. אויגענבליקליך איז געקומען צו אנ׳עקספּלאָזיע, וואָס איהרע פלאַמען האָבען גיך אַרומגעכאַפּט די אַרומיגע הייזער.

יעדע רעטונגס-אַקציע איז געווען תאַפּנונגס־לאָז. הויזנער איז אומגעקומען.

פראָטעסט-דעמאָנסטראַציע פון די נאַציס

געגען אַ פלאַקאַט פון א יוד. פירמע

ב ע ר ל י ן, 19 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער „אָנגריף״ טיילט מיט, אז אין שטעטל גלעזאָו איז ערעפנט געוואָרען א נייער וואָקזאַל. בעת דער ערעפנונג האָט מען בעמערקט, אז ס׳העגנט א פלאַקאַט פון א יודיש ווערענהויז. דאָס האָט די נאַציס אזוי דערצאָרנט, אז זיי האָבען איינג עזאָרדענט א פראָטעסט דעמאָנסטראַציע. דער סוף איז געווען, אז מ׳האָט דעם פלאַקאַט געמוזט אַראָפּנעמען און אויסגעביטען אויף א דייטשען פלאַקאַט.

העכער 600 מיליאָן ליר

קאָסטן שוין די איטאַליענישע מלחמה צוגריימונגען אין אַפריקאַ

ר ו י מ, 19 (ספ. טעל.)

דער סענאַט אין רוים האָט בעשטעטיגט דעם בודזשעט פרעלימינאַר פון יאָהר 36–1935, וועלכע זעהט פאַר אויסגאַבען אויף 19,645 מיליאַרד ליר.

דער בודזשעט בעריקויכטיגט נישט די אויס גאַבען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער רצאַלי זירונג פון די איטאַליענישע מלחמה פלענער אין מזרח אפריקא.

ביז איצט האָט דאָס איטאַליענישע מיליטער, וואָס איז ארויסגעשיקט געוואָרען קיין אפריקע, אָפּגעקאָסט דעם איטאַליענישען מלוכה אוצר 620 מיליאָן ליר.

פ אַ ר י ז, 19 (ספ. טעל.)

פון איטאַליען ווערען פסדר ארויסגעשיקט נייע טראַנספּאָרטען מיליטער. טאָג טעגליך קומען צו 2–3 טויזענד זעלנער. פון טריפּאָליס זענען אָנגעקומען 10 000 זעלנער פון די איינגעבוירענע. די גאַסען אין די פלעצער זעהען אויס ווי מיליטערישע לאַגערס. פון די אָנגעקומענע שיפען זענען אויך אויסגעלאָדענע געוואָרען טאַנקען און אויטאָמאָבילען און אמוניציע.

נהום גאָלדמאַן קאַנדידירט דעם מינ. בעק

אין נאָמען פון קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס

פ אַ ר י ז, 19 (יט״א טעלעגראַפיש)

נחום גאָלדמאַן האָט אין נאָמען פון קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס, קאַנדידירט דעם פוילישען אויסערן־ליגיסטער בעק צום סוים פון מאַרשאַל פילסודסקי.

פערפלייצונג איז אקלאהאמא

ניו־יאָרק, 19 (ספ. טעל.)

אין שטאָט אקלאהאמא זענען צוליב די דויערנ׳ דע רעגענס די טייכען ארויס פון די ברעגעס. די שאָ דענס זענען קאָלאָסאַלע. 12 מענשען זענען דער־טרונקען געוואָרען.

געשטאָרבען פולקאוניק לאורענס

לאָנדאָן, 19 (ספ. טעל.)

פולק. לאורענס. וועלכער איז לעצטען זומער שווער פערוואונדעט געוואָרען בעת א מאָטאָציקל־קאַטאַסטראָפע, איז היינט געשטאָרבען. ער איז אַלט געווען 47 יאָהר.

מינ. העריא — בירגערמייסטער פון ליאָן

פ אַ ר י ז, 19 (ספ. טעל.)

מיניסטער העריאָ איז ווידעראַמאָל אויסגע וועהלט געוואָרען אַלס בירגערמייסטער פון ליאָן.

צענדליגער טויזענטער מענשען
ביים קעניגליכען קבר פון מארשאל

קראקא, 19 (טעלעפאָניש)
היינט אַ גאַנצען טאָג זענען זיך איבערן וואַ־וועל־באַרג דורכגעגאַנגען צענדליגער טויזענדער מענשען, וועלכע האָבען אָפּגעגעבען כבוד דעם אַנדענק פון פאָלקס־פיהרער מאַרשאַל פילסודסקי.

נאָכמיטאָג איז געעפענט געוואָרען דער צו־טריט צום קעניגליכען קבר פון מאַרשאַל. גרויסע מאַסען מענשען האָבען בעזוכט דאָס קבר.

דער באַרג אויפן נאמען פון מארשאל פילסודסקי
נעכטען בעזוכט געוואָרען דורך דער אלמנה, די טעכטער, פרעמיער, רעני רונג און טויזענדער מענשען

קראקא, 19 (טעלעפאָניש)
אויפ'ן אָרט, וואו עס איז ווערט געשיט דער באַ־ג אויפ'ן נאָמען פון מאַרשאַל פילסודסקי אין סאָוויעטישן הינטער קראקא, האָבען היינט זיך פער־זאַמלעט פיל טויזענטער מענשען.

קיין סאָוויעטישן זענען היינט אויך געקומען כדי צו בעזוכען דעם באַרג די אלמנה פון מאַרשאַל און די צוויי טעכטער, דער פרעמיער סלאַוויעק, דער קראקאָווער שטאָט־פרעזידענט, די מיניסטאָרען

געגעראַליציע און הויכע מיליטערלייט, וועלכע האָ־בען צוזאַמען מיט דער ציווילער בעפעלקערונג געגומען אַנטייל אין שיטען דעם געהייליגטען באַרג.

רעפרעזענטאַנטען פון די אייראָ־פעאישע גרויסמאַכטען פערלאַזען פוילען

קראקא, 19 (טעלעפאָניש)
מיט'ן צוג וואָס געהט אין דער ריכטונג פון ברעסלוי זענען אָפּגעפאָהרען פון קראקאָ דערפראַנ־צויזישער אויסערן־מיניסטער לאַוואַל און דער פעלדמאַרשאַל לאָרד קאַוואַן.

קראקא האָבען אויך פערלאָזט די פאָרשטעהער פון יוגאָסלאַוויען, איטאַליען, אונגאַרן, רומעניען, וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אין דער פילסודסקי־לויה.

דער פראַנצויזישער מאַרשאַל פעטען, וועל־כער איז אויפ'ן היינטיגען טאָג נאָך פערבליבען אין קראקא, איז מיטאָגצייט אַוועק אין וואַוועל, כדי נאָכאַמאָל אָפּצוגעבען כבוד דעם מאַרשאַל פיל־סודסקי. 9,35 אין אָוועגד איז מאַרשאַל פעטען אָפּגעפאָהרען פון קראקא.

פילסודסקי־מיזויער איז דער וועלט

פילסודסקי - הזכרה אין וואַטיקאַן

רוים, 19 (ספ. טעל.)
אין דער אפּאָסטאָלישער רעזידענץ אין רוים איז היינט 1 ביימאָג אָפּגעריכט געוואָרען אַ פייערליכע תפילה פאַרן מאַרשאַל פילסודסקי. פאַר'ן איינגאַנג צו דער קירכע פון דער הייליגער מאַרטאַ איז אַוועק געשטעלט געוואָרען אַ פויפסטליכע עהרען־וואַך. אינדערמיט קירכע איז געשטאַנען אַ קאַטאַפאַלק מיט אַ סימבאָלישער טרומע, בעדעקט מיט אַ פוילי־שער פאָהן אויפ'ן גובערנאַטאָרען־בנין פון וואַטי־קאַן איז אַרויסגעהאָנגען געוואָרען די פויפסטליכע פאָהן, אַראָפּגעלאָזט אין דער העלפט.

אין דער פייערליכקייט האָבען זיך בעטייליגט דער אַמבאַסאַדאָר סקזשינסקי, דער דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס, דער גווי. קעניג אַלפאָנס דער 13־טער און 10 קאַרדינאַלען.

ביים קאַטאַפאַלק האָט געזאָגט אַ תפילה דער קאַרדינאַל פאַצעלי, דער פערטרעטער פון פויבסט.

מזויער אין בראַזיליען

ריאָ־דע־זשאַנעראָ, 19 (ספ. טעל.)
דאָ איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ מזויער־פייער־ליכקייט געווידמעט דעם מאַרשאַל פילסודסקי. אַנ־וועזענד זענען געווען דער פרעזידענט, דער פרעזעס פון סענאַט, דעפּוטאַטען, דער דיפּלאָמאַטישער קאָר־פּוס, די פראַנצויזישע מיליטערישע מיסיע א. א.

הזכרה אין פאַרטוגאַל

ליסאַבאָן, 19 (ספ. טעל.)
אין דער סינאַגאָגע אין ליסאַבאָן איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ פייערליכע הזכרה געווידמעט דעם מאַר־שאַל פילסודסקי. עס איז געווען אַנוועזענד דעפ. ראָ־מער, דער פוילישער געזאַנדטער, די פוילישע קאָלאָ־ניע און פאָרשטעהער פון די פאָרטוגאַלישע יודען.

פרעזידענט רוזוועלט לעגט אַ קראַנץ לכבוד מאַרשאַל פילסודסקי

ניו־יאָרק, 19 (ספ. טעל.)
אין וואַשינגטאָן איז געכטען פאָרגעקומען אַנ־אָפיציעלער גאָטעסדינסט פאַר מאַרשאַל פילסודסקי.

בעת דער מזויער - פייערליכקייט זענען געווען אַנוועזענד פּרעזידענט רוזוועלט, מיניסטער הול און אַנדערע מיטגלידער פון דער רעגירונג, דער דיפּלאָ־מאַטישער קאָרפּוס, די פאַרלאַמענטאַרישע ספּערען און אַ גרויס פּובליקום. פּרעזידענט רוזוועלט האָט צו געשיקט אַ קראַנץ, וועלכער איז דורכ'ן אַדיוטאַנט אַוועקגעלעגט געוואָרען ביים קאַטאַפאַלק.

נאָכ'ן אָפּשפּילען דעם נאַציאָנאַלען הימן, זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 21 האַרמאַטען־שאָסען.

עסטרייכישער פרעזידענט און קאַנצלער בעטייליגען זיך אין אַ גאָטעס - דינסט

וויען, 19 (ספ. טעל.)
אין דער פוילישער קירכע אין רעגוועג איז אָפּגעגעריכט געוואָרען אַ פייערליכע תפילה לכבוד מאַרשאַל פילסודסקי. די פייערליכקייטען האָבען בייגעוואוינט דער עסטרייכישער פּרעזידענט מיק־לאַס, קאַנצלער שושניג, די מיניסטאָרען און אַנ־דערע הויכע אָפיציעלע פערזענלעכקייטען.

מזויער - פייערליכקייטען אין מאָסקווא

מאָסקווא, 19 (ספ. טעל.)
אין מאָסקווא איז אין דער פוילישער קירכע אָפּגעריכט געוואָרען אַ פייערליכער גאָטעס־דינסט געווידמעט דעם אָנדענק פון מאַרשאַל פילסודסקי.

די פייערליכקייט האָבען בייגעוואוינט דער פוי־לישער אַמבאַסאַדאָר לוקאַשעוויטש, דער דיפּלאָ־מאַטישער קאָרפּוס, פאָרשטעהער פון פרעמדע מלו־כות אָנגעטועגט אין גאַלאַ קליידער א. א.

אַלי דיפּלאָמאַטישע קערפּערשאַפטען האָבען אַרויסגעהאָנגען פוילישע פאָהנען געהילט אין קרעפּע.

די סאָוויעטישע פּרעסע ברענגט אויספיהר־ליכע בעריכטען וועגען דער ריזיגער לויה אין וואַר־שאָ און קראקא.

פילסודסקי - מזויער אין אייראָפּאַ בולגאַרישער קעניג אויף אַ מזויער - פייערונג

סאָפיאַ, 19 (ספ. טעל.)
אויף די מזויער - פייערליכקייטען אין דער בול־גאַרישער הויפּט־שטאָט איז געווען אַנוועזענד דער קעניג באָרים דער דריטער, וועלכער האָט געטראָ־גען דעם צייכען פון אָרדער „וויסער אָדלער", דער פּרעמיער טאָשעוו, די מיניסטאָרען, דער דיפּלאָמאַ־טישער קאָרפּוס, גענעראַלען און פאָרשטעהער פון דער פוילישער קאָלאָניע אין בולגאַריען.

נאָכ'ן גאָטעסדינסט פאַר מאַרשאַל פילסודסקי האָט דער קעניג איבערגעגעבען דעם שאַרזש ד'אָפער גראַף זשעוואוסקי קאַנדאַלענץ - אויסדרוקען פאַר דער פוילישער רעגירונג.

פילסודסקי - רעליקוויעס פאַרן ספּע־ציעלען מוזעאום

קראקא, 19 (טעלעפאָניש)
די מזויער־געגענשטאַנדען, וואָס זענען פערבלי־בען פון די לויה - פייערליכקייטען פאַר מאַרשאַל פילסודסקי ווי: די שווערד, היטעל, אָרדערס, דאָס קישען, אויף וועלכען עס זענען געלעגען די ריטער־ליכע חפצים פון מאַרשאַל, די שאַרפען פון די קרענץ, וואָס זענען געלעגט געוואָרען דורך די נרעס־טע פערזענלעכקייטען און רעגירונגען פון לאַנד און אויסלאַנד, וועלען איבערגעוויזען ווערען דעם פילסודסקי - מוזעאום אין וואַרשאַ.

ווי שוין בעקאַנט, וועט דער מוזעאום אויך אַריינ־נעמען אין זיך דאָס גאַנצע מעבעל און אפילו אָנ־דענקונגען, מיט וועלכע דער מאַרשאַל האָט זיך קיינ־מאָל נישט צושיידט און וואָס אין זייער אַזוי צו זאָ־גען סביבה האָט דאָס דער גרויסער פוילישער מלוכה־מאַן געלעבט, געשאַפען און געווירקט.

פייערליכע תפילה אין דער ווינער סי־נאַגאָגע צום טויט פון מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי

וויען, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)
אויף דער איניציאַטיוו פון די פוילישע יודען אין וויען, איז אין דער גרויסער סינאַגאָגע אָפּגעריכט געוואָרען אַ פייערליכע תפילה צום טויט פון מאַר־שאַל פילסודסקי. די תפילה האָבען בייגעוואוינט דער פוילישער אַמבאַסאַדאָר, מאַטגלידער פון דער אַמבאַ־סאַדע, די גאַנצע קהלה־פערוואַלטונג, אַ מזויער־רעדנער האָט געהאַלטען דער לב הכולל דר. פויכטוואַנג.

מאַרשאַל פילסודסקי ווערט פערשריבן אין ספר הזהב פון קרן - קימת

ווילנע, 19 (יט"א) טעלעפאָניש
דער צוויטישער קאָמיטעט אין אָשמיאַני, האָט בעשלאָסען צו פערשרייבען דעם מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי אין ספר הזהב פון קרן־קימת. דעם זעל־בען בעשלוס האָט אָנגענומען די קהלה־פערוואַלטונג אין ווילנע.

בעשלוס פון ראַוונער ועד הרבנים

ראַוונע, 19 (יט"א טעלעפאָניש)
דער ועד הרבנים אין ראַוונע האָט אָפּגעהאַלטען אַ מזויער־זיצונג און בעשלאָסען, אַז אַלע יונגלעך, וואָס וועלען געבוירען ווערען אין משך פון די זעקס מזויער־וואָכען, זאָל מען אַ נאָמען געבען — יוסף.

פילסודסקי — אַ גרויסע סימבאָלישע געשטאַלט

פאַריז, 19 (ספ. טעל.)
„לא ליבערטע" דרוקט אַנ'אַרטיקעל, אין וועלכען עס ווערט אָנגעוויזען אויף דער גרויסקייט פון מאַר־שאַל פילסודסקי. די צייטונג שרייבט: מאַרשאַל פיל־סודסקי האָט נאָך ביי זיין לעבען געהאַט זיין לעגענ־דע. נאָכ'ן טויט וועט אין דער געשיכטע פון זיין לאַנד בלייבען אַ גרויסע סימבאָלישע געשטאַלט. קיינער קען דעם מאַרשאַל פילסודסקי נישט צונע־מען דעם טיטול פון אַ גרויסען העלד און גרויסען מלוכה־מאַן. ער איז נישט געווען קיין רעגירונגס־שעף, ער האָט זיך אפילו געקענט בעגעהן אָן טיטול פון קריגס־מיניסטער און גענעראַל־אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע. זיין גרויסע געשטאַלט האָט דאָמינירט איבער פוילען.

אַנ'אַנדער צייטונג „טעמפּס" שרייבט, אַז דער דערלייזער פון פוילען רוהט אין וואַווע, וואו עס שלאָפען זייער אייגענען שלאָף די קעניגען און העל־דען, וועלכע האָבען אין די גרויסע היסטאָרישע מאָ־מענטען אריינגעהויכט אין פוילען פוילישע נשמות. מאַרשאַל פילסודסקי שטעהט פאַר דער היסטאָריע אַ גרויסער און שטאַרקער.

„טעמפּס" דערמאָנט די סיטואַציע פאַר דער מאַי־איבערקעהרענעש אין 1926; דעם פּאַדלאַמענ־טאַרישען כאַאָס וואָס האָט דעמאָלט געהערשט אין פוילען, האָט מאַרשאַל פילסודסקי בעזייטיגט. ער האָט אויסגעקעהרט דעם שטויב פון די פּאָליטישע פּאַרטייען, וואָס זייער טעטיגקייט האָט פאַראַליזירט די טעטיגקייט פון דער רעגירונג.

Dr. Wołyński
צוריקגעקעהרט

DR. MED. H.
Różaner
ספּעציאַליסט פאַר
הויט, ווענערישע און סעקסועלען קראַנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אָן פון 9–1 פאַרם. און פון 5–9.

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 72-134
נעמט אָן פון 2 ביז 3.30 נאָכמיטאָג
און פון 6.30 ביז 8.30 אָוונט
אין לעמשניצע זגערזשער 17
פון 10–12 בייטאָג.

לאַדזער יודישער לאַקאַטאָרען און כובלאַקאַטאָרען־פעראיין
נעפינט זיך
אויף פּיעטריקאָווער 31, וו. 22.
טעל. 38-264
דער סעקרעטאַריאַט איז טעגיג טעגליך פון 6 ביז 9 אָוונד. ס'ווערען געשריבען ביטעס ערטיילט עצות, אויסגעגלייכט סכסוכים און געפיהרט כל'ערליי דירות און עקסמיסיע־פּראָצעסען.

אונזער ליבען פריינד
יוסף כושאַנאָוויטש נ"י
צו זיין 70־יעהריגען יובילעאום ווינשען מיר, ער זאָל דערלעבען צו פייערן זיין 100 יעהריגען געבורטס טאָג אין כבוד און פרידען.
רחל בלאַט
און פאַמיליע.

אויירען, נאָז און האַלז
קליניק
מיט בעמען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 81-127
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צווי־אָפּערעציע א. ז. וו., ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישע פון 9–2 און פון 4–8 אָוונט.

קלעפּסידרעס
צו זעהר בילליגע פּרייזען
נעהמט אָן די דרוקעריי פון
„נייעם פאָלקסבלאַט"
די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאַנדערגעקלעבט איבער שטאָט.

מיין חשוב'ן פריינד דעם לאַנ־יעהריגען פּרעזעס פון דער חברה „נושאי המטה" לאָדז
ר' יוסף כושאַנאָוויטש נ"י
צו זיין 70־יעהריגען געבורטס־טאָג ווינש איך ער זאָל וועלן זיין צו פייערן דעם 100־יעהריגען געבורטס־טאָג מיט נחת און כבוד אין ארץ ישראל
יוסף זילבערמאַן און פאַמיליע.

לרגלי יובל השבעים שנה של ידידנו היו"ר מהחברה נושאי המטה לודז
ר' יוסף חשנוביץ נ"י
אנחנו מברכים מעמק לבנו שיזכה לחג יובל המאה ועשרים שנה בירושלים הבנויה.
אליהו ווייסמן ורעיתו,
לייבל צחוטה ורעיתו.
חיים מנחם איזנברג ורעיתו.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
6. שערפּיען 37 (בענעדיק טאָ
נעהמט אָן פון 5–7 נאָכ.

פאַר גאַרד,
ביזשוטעריע
און לאַמבאַרד־ סוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאַלקאָ
פּיעטריקאָווער 7.

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען
פאַר 2 איבערגע־
מאַכט די אַלטעסטע
היטען
אויף גאַנץ ניי און
אויך ניי היטען צו
3.50 געדענקט
די אַדרעס
Modystka
„TOLA"
23 Żawadzka 23

שייטערען
מיט פאַריזער שרינדען
און פערטיגע שייטלען
ניי קערש.
סקווערעוואָ 15

אַלע ווייסען,
אַז
קליידער, אַנצוגען, מאַנטלען,
קינדער־גאַרדעראָב און וועש
וואַשט, פּוצט,
רייניגט און פאַרבט
די בעוואוסטע יודישע כעמישע
ווערקשטעטען פאַרבערי
„עריקאַ"
מלינאָרסקאַ 2 (ביים רוג בזשעזשינער)
די בילינסטע פּרייזען, רעיעלע,
אַוונשפּעדליכע אויספיר־רונג!
צופאַהר מיט די טראַמוואַיען 1, 6, 14.

Dr.
Wajnberg
מפעצ. פאַר לונגען, האַרץ־
און סמלעראָו־קראַנקה.
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

Dr. med.
RACHELA LEWI
קינדער־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
שרודמיעסקאַ 27, טעל. 72-142.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 16, טעל. 21-245
נעמט אָן פון 11 פריה ביז 2 מיטאָג און 5–9 אָוו
זונטאָג פון 10–1 מיטאָג
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

Dr. MICHAŁ URBACH
אינערליכע און נערוועז־קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ZAWADZKA 15, tel. 148-89.
נעהמט אָן פון 1–2 און פון 4–6 נאָכמ.

נאך דעם בערנער פראצעס

וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני-ציון"

„פאלסיפיקאט, פלאגיאט און לעכערליכער אונזיז". — „די פרעסע-פרייהייט הערט אויף דארט, וואו עס הויבט זיך אן די געמיינהייט. — טעקסט פון צושמעטערנדען אורטייל איז בערנער פראטאקאלען-פראצעס

בערן, (יט"א) צוליב דער פרינציפיעלער בעדייטונג פון אורטייל אין בערנער פראצעס וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני-ציון" און צוליב דער אנגעקינדיגטער אפעלאציע פון דער פערטיידיגונג, אויף וועלכער די אנטיסעמיטען לעגען משמעות גרויס געוויכט, ברענגען מיר דעם דאזיגען אורטייל און זיין אינטערעסאנטע מאטיווירונג אין אויספיהרליכע אויסצוגען.

נאכ'ן געבען א צוזאמענפאסענדען איבערבליק פון דער געשיכטע פון פראצעס, ערקלערט דער געריכטס-פרעזידענט ד"ר וואלטער מייער:

די „פראטאקאלען פון די זקני-ציון" קען מען איינטיילען אין דריי טיילען: א פארווארט, דער פראטאקאלען-טעקסט און א שלוס-ווארט. דער קלאגעבער צד האט בעהויפטעט, אז די פראטאקאלען זענען א פעלשונג און א פלאגיאט און דאס האט בעוואויזען דאס געריכט צו פעראנלאסען א אנ'עקס-פערטיזע. עס פרעגט מיך זעהר, וואס עס איז אזוי געשעהען, ווייל די עקספערטיזע האט די אנגעלעגענהייט אויפגעקלערט אויף א שלאגעדען אופן.

וואס האבען געבראכט די בעוויזען? דער פראטאקאלען-ארויסגעבער טעאדאר פריטש האט אין זיין אויטענטישקייט-בעוויז זיך פערלאזען אויף דעם אויבער-ראבינער ד"ר עהרענפרייז. דער לעצטער זאל בעת א רעדע אויף א הערצל-אקאדעמיע אליין האבען בעשטעטיגט, אז די פראטאקאלען זענען אויטענטיש. אויבער-ראבינער ד"ר עהרענפרייז איז אבער דא געשטאנען פאר אונז אלס עדות און ער האט אזוי העפטיג ווי מעגליך פראטעסטירט געגען דעם ממזר, וועלכען פריטש האט איהם אונטערגעוואָרפען. די ערקלערונגען פון אויבער-ראבינער ד"ר עהרענפרייז אויף אונזער אקטאבער-פערהאנדלונג, האבען אויף מיר געמאכט אנ'אונגעוועהנליך שטארקען און בעוויז-קרעפטיגען איינדרוק. א מאן, ווי ד"ר עהרענפרייז, קען זאגען בלויז דעם אמת. דער אויטענטישקייט-בעוויז, וועלכען פריטש האט געפרובט דורכפיהרען מיט פערוופען זיך אויף ד"ר עהרענפרייז, צופאלט זיך — א נישט-איינגעגעבענער.

ווי זעהט עס אויס מיט די איבריגע בעוויזען? די אויטענטישקייטס-פערטיידיגער האבען כסדר גערעדט וועגען א מאנוסקריפט, וואס איז ערגעץ-וואו און דורך אימיצען אין עפיס אנ'אונבעשטימטער צייט געגנבט אדער אויף אנ'אנדערען אופן ארויסבעקומען געוואָרען. וואו איז דער דאזיגער מאנוסקריפט? ווי הייסען די אגענטען, וועלכע האבען איבערגעשריבען די פראטאקאלען אין א שטאט צווישען באזעל און פראנקפורט? עס שיינט, אז די פירשפרעכער פון די פראטאקאלען פערטרעטען די מיינונג, אז וואס מעהר משוגע עס איז עפעס אנ'איינפאל, אלץ מעהר וועט מען אין איהם גלויבען. ברענגט מיר עטוואס, וואס איז נאָך מעהר משוגע — איך וועל עס אויך גלויבען!

מיט דער גאנצער דייטליכקייט, וואס איז געווען צו ווינשען, איז בעוויזען געוואָרען, אז די פראטאקאלען זענען קאפירט געוואָרען פון מאריס זשאלי'ס בראשור „דיאלאגען אין גהינום צווישען מאקיאוועלי און מאנטעסקיע". עס איז אויך מיט דער העכסטער מאס פון וואהרשיינליכקייט בעוויזען געוואָרען, אז די פראטאקאלען זענען געפעלשט געוואָרען, כדי מיט זייער הילף צו געווינען איינפלוסען אויפ'ן הויף פון רוסישען צאר און אזוי ארום צו מאכען שטימונג געגען יודען און פריימוירער. דעם דאזיגען בעוויז האבען געבראכט די פערהערטע עדות און די עקספערטיזען.

אז די פראטאקאלען זענען א קאפיע פון זשא ליס בראשור, איז שוין בכלל בעוואוסט זייט דאס יאהר 1921. די ארויסגעבער פון די פראטאקאלען האבען גאנץ בעשטימט געוואוסט וועגען דעם ארטיקעל פון רעדאקטאר גריעוו אין „טיימס". זשאלי איז אבער כסדר — ביז דער 15-טער אויפלאגע — טויט-געשוויגען געוואָרען און וואלט זיכער אויף אייביג געבליבען טויט-געשוויגען. ווען נישט דער פאקט, וואס אויף דער אקטאבער-פערהאנדלונג פון אונזער פראצעס איז איינמאל פאר אלעמאל געבראכט געוואָרען דער דייטליכסטער בעוויז פון פלאגיאט? עס שיינט, אז די פירשפרעכער פון די פראטאקאלען פערטרעטען די מיינונג, אז וואס מעהר משוגע עס איז עפעס אנ'איינפאל, אלץ מעהר וועט מען אין איהם גלויבען. ברענגט מיר עטוואס, וואס איז נאָך מעהר משוגע — איך וועל עס אויך גלויבען!

מיט דער גאנצער דייטליכקייט, וואס איז געווען צו ווינשען, איז בעוויזען געוואָרען, אז די פראטאקאלען זענען קאפירט געוואָרען פון מאריס זשאלי'ס בראשור „דיאלאגען אין גהינום צווישען מאקיאוועלי און מאנטעסקיע". עס איז אויך מיט דער העכסטער מאס פון וואהרשיינליכקייט בעוויזען געוואָרען, אז די פראטאקאלען זענען געפעלשט געוואָרען, כדי מיט זייער הילף צו געווינען איינפלוסען אויפ'ן הויף פון רוסישען צאר און ארום צו מאכען שטימונג געגען יודען און פריימוירער. דעם דאזיגען בעוויז האבען געבראכט די פערהערטע עדות און די עקספערטיזען.

אז די פראטאקאלען זענען א קאפיע פון זשא ליס בראשור, איז שוין בכלל בעוואוסט זייט דאס יאהר 1921. די ארויסגעבער פון די פראטאקאלען האבען גאנץ בעשטימט געוואוסט וועגען דעם ארטיקעל פון רעדאקטאר גריעוו אין „טיימס". זשאלי איז אבער כסדר — ביז דער 15-טער אויפלאגע — טויט-געשוויגען געוואָרען און וואלט זיכער אויף אייביג געבליבען טויט-געשוויגען. ווען נישט דער פאקט, וואס אויף דער אקטאבער-פערהאנדלונג פון אונזער פראצעס איז איינמאל פאר אלעמאל געבראכט געוואָרען דער דייטליכסטער בעוויז פון פלאגיאט. דאס אליין בעהייזט שוין א גרויסען ערפאלג. היינט, ד.ה., נאָך דער לעצטער אקטאבער-פערהאנדלונג, איז ערשינען א נייע, 16-טע אויפלאגע פון די פראטאקאלען, וועלכע פערשווייגט שוין מעהר נישט מאריס זשאלי'ן, זי שטעמפעלט איהם אבער פשוט אלס יוד. עס שפילט נישט קיין שום ראלע, צי זשאלי איז געווען א יוד, אדער נישט-יוד, מחמת עס איז נישטא קיין שום ספק, וואס פאראַ בעדייטונג זייגע „דיאלאגען" האבען געהאט. זיי זענען געווען א קאמפס-שריפט געגען נאפאלעאן דעם דריטען און מעהר גארנישט. איצט וועלען די אנטיסעמיטען זיכער ווייטער פארשען און מל-זיין אלס יוד מאקיאוועלי'ן, דעם אויטאר פון „איל פרינטשיפע".

חי שטעהט די פראגע מיט אחד-העם, וועלכער ווערט אין דער נייעסטער ווערסיע בעצייכענט אלס דאהרשיינליכער אויטאר פון די פראטאקאלען-ליסטע אלס עדות, וועלכע זענען אנגעפרעגט אין דעם פונקט, זענען געווען איניג, אז אחד-העם האט באין-אופן נישט געקענט זיין דער מחבר. ווער עס האט געקענט דעם דאזיגען וואונדערבארען מענש, אדער איז בעקאנט מיט זיינע שריפטען, פיהלט דירעקט, אז דער דאזיגער חשד איז אנ'אבסורד.

עס איז אויך פולשטענדיג נישט געלונגען דער פרוב צו קאנסטרואירען א בעוויז, דאס אויב נישט אויף דעם ציוניסטישען קאנגרעס, זענען די פראטאקאלען דאך ענטשטאנען אויף א געהיימער זיצונג פון דער בני-ברית-לאזשע. וואס איז כלומרשט פארגעקומען גלייכצייטיג מיט'ן ציוניסטישען קאנגרעס. די נאָך לעבענדע אנטיילנעמער פון ערשטען ציוניסטישען קאנגרעס, וואס זענען דא פערהערט געוואָרען אלס עדות, האבען מיט דער גאנצער דייטליכקייט פעסטגעשטעלט, אז קיין שום געהיימע זיצונגען פון קאנגרעס זענען נישט פארגעקומען. מען האט געקענט אויפזוכען און רופען אלס עדות בעטייליגטע פון ציוניסטישען קאנגרעס, פארוואס זאל מען נישט האבען געקענט אויפזוכען קיין איין בעטייליגטען פון געהיימען בני-ברית-קאנגרעס? עס וואלט אויך געזען א מורא'דיגע טפשות מצד די ציוניסטען, ווען זיי וואלטען גלייכצייטיג און אין דעם זעלבען ארט וואו עס איז פארגעקומען דער אפיציעלער קאנגרעס, גערופען אויך א געהיימע פערשווערונגס-בעראטונג. באזעל איז נאָך דעמאלס (1897) געווען א קליינע שטאט, אזוי אז עס וואלט יעדענפאלס געווען בעקאנט, ווען חוץ דעם ציוניסטישען קאנגרעס וואלט פארגעקומען אויך אנ'אנדער פערזאמלונג, זאגאר די קלענסטע. דאס געריכט האלט נישט, אז די יודען זאלען זיין אזעלכע טפשים.

היות מען האט נישט געקענט ברענגען קיין יודישע בעוויזען, האט מען זיך געפרובט מיט'ן בעוויז פון דעם אז. גער. „אינערליכען אמת". מען בעהויפטעט, אז די פראטאקאלען ענטהאלטען יודישען גייסט און ענטשפרעכען די ריכטליניען פון די תלמודישע לעהרען. איך האב נישט געוואוסט, וואס עס איז אזוינס דער תלמוד. אין דער צווישענצייט האב איך אבער דא געהערט די ערקלערונגען וועגען תלמוד, וועלכע עס האט אויף אזא איינדרוקפולען אופן אפגעגעבען דער אויבער-ראבינער ד"ר עהרענפרייז. אזוי לאנג, ווי איך וועל „עבען, וועל איך נישט פערגעסען די וואונדערבארע געשטאלט פון אויבער-ראבינער ד"ר עהרענפרייז.

די דייטשע איבערזעצונג פון תלמוד נעמט ארום 36 פאליאָ-בענדער. הונדערטער אדער גאר טויזענדער מענשען האבען מיטגעארבייט ביי דער שאפונג פון תלמוד אין משך פון יאהרהונדערטען האט מען געארבייט איבער'ן תלמוד און איהם קאמענטירט. אין געגענזאץ דערצו ענטהאלטען די „פראטאקאלען" ארימע 57 זייטעלעך. און אויסגערעכענט אין די דאזיגע 57 זייטעלעך זאל זיין פערקערפערט דער גייסט פון תלמוד! דאס איז צו קלוג, אז איך זאל עס קענען פערשטעהען.

דער עקספערט הער פלייש האוער האט דא געבראכט גאנצע חמרים ציטאטען צו בעוויזען, אז די פראטאקאלען ענטשפרעכען דעם יודישען גייסט. איך האב פולע אכטונג פאר דעם פלייס אין ארבייטס-קראפט פון ה' פלייש האוער. איך מיז אייך אבער בעדויערן, ה' פלייש האוער. אייער מעטאָדע איז בעשיינפערליך בעשטאנען דערין, וואס איהר האט זיך שואל-עצה געווען ביי אלע ביכער געגען און פאר די יודען און דערפון ארויסגעפיהרט און ארויסגעשריבען בלויז דאס, וואס איז פאר יודען געווען אונגינסטיג, איך שטעל פעסט, אז מיט ציטאטען, פונקט ווי מיט סטאטיסטיק, קען מען בעוויזען אלץ וואס מען וויל נאר.

איך שטעל פעסט, אז עס איז נישט געבראכט געוואָרען קיין שום בעוויז, אז די פראטאקאלען זענען אנ'אויטענטיש ווערק.

אין דער נייער אויסגאבע, וואס איז ערשינען נאָך דער לעצטער אקטאבער-פערהאנדלונג, זענען ווידער פארהאן מעהרערע אפווייכונגען. און נישט בלויז אין טעקסט גופא, נאר אויך אין דער הקדמה און אין שלוס-וואָרט, הגם עס טראגט די דאטע פון 1924 און די אונטערשריפט פון טעאָדאָר פריטש, וועלכער איז געשטאָרבען מיט 2 יאהר צוריק. די דאזיגע אויסגאבע איז אלזא א פרישע פעלשונג פון דעם פריהערדיגען פאל-סיפיקאט.

אין דער שוויץ קענען מיר נישט קיין שום אונטערשיד פון גלויבען און ראסע. די יודען אין דער שוויץ געניסען פונקט אזוי ווי אלע אנ-דערע בירגער פון שוץ פון דער קאנסטיטוציע און געזעץ. ווען מען העצט אלזא געגען די יודען דאן מוז זיי דאס געזעץ שיצען.

ארט 14. פון בערנער געזעץ געגען שונד-ליטעראטור פערוועהרט און ארויסגעשריבען בלויז דאס, וואס איז פאר יודען געווען אונגינסטיג, איך שטעל פעסט, אז מיט ציטאטען, פונקט ווי מיט סטאטיסטיק, קען מען בעוויזען אלץ וואס מען וויל נאר.

איך שטעל פעסט, אז עס איז נישט געבראכט געוואָרען קיין שום בעוויז, אז די פראטאקאלען זענען אנ'אויטענטיש ווערק.

אין דער נייער אויסגאבע, וואס איז ערשינען נאָך דער לעצטער אקטאבער-פערהאנדלונג, זענען ווידער פארהאן מעהרערע אפווייכונגען. און נישט בלויז אין טעקסט גופא, נאר אויך אין דער הקדמה און אין שלוס-וואָרט, הגם עס טראגט די דאטע פון 1924 און די אונטערשריפט פון טעאָדאָר פריטש, וועלכער איז געשטאָרבען מיט 2 יאהר צוריק. די דאזיגע אויסגאבע איז אלזא א פרישע פעלשונג פון דעם פריהערדיגען פאל-סיפיקאט.

אין דער שוויץ קענען מיר נישט קיין שום אונטערשיד פון גלויבען און ראסע. די יודען אין דער שוויץ געניסען פונקט אזוי ווי אלע אנ-דערע בירגער פון שוץ פון דער קאנסטיטוציע און געזעץ. ווען מען העצט אלזא געגען די יודען דאן מוז זיי דאס געזעץ שיצען.

ארט 14

לאדז. 20 מאי 1935

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 20 מאי 1935

ווי האלט עס אין דער פאליטישער וועלט?

צו דער היינטיגער סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט

פון מ. יארבלום

היינט מאנטאג עפענט זיך די ערשטע זומער־סעסיע פון ראט פון פעלקער־בונד. אויף דעם סדר־היום שטעהען אייניגע וויכטיגע פראגען.

קורס־בל דער איטאליעניש־אביסיניישער קאנפליקט. וואס דויערט שוין לאנגע חדשים, פלומרשט אתן מלחמה־ערקלערונג נאר פאקטיש ווערט א קריג צווישען ביידע צדדים גאנץ ערנסט געפיהרט. פון איטאליען האלט מען אין איין שיקען מיליטער קיין אפריקא. יעדען טאג כמעט געהען אפ שיפען מיט סאלדאטען און געוועהר.

די היינטיגע וואך האט מוסאליני געהאלטען א לאנגע רעדע אין סענאט איבער דעם קאנפליקט מיט אביסיניען. ער האט ערקלערט אז עס ווערען אויפגעהאלטען אין דער ארמעע די קלאסען פון 1911, 1912 1913 1914, — בערך 900 טויזענד סאלדאטען זענען מאבילזירט און פעסט בעוואפענט, שוין נישט רעדענדיג וועגען דער גרויסער צאהל קריגסאעראפלאנען, וואס באמבארדירען די אביסיניש געגענדען.

אין דער נאטע, וואס די אביסיניש רעגירונג האט צוגעשיקט דעם סעקרעטאריאט פון פעלקער־בונד ווערט געבעטען אויפמערקזאם צו מאכען דעם איצטיגען ראט פון פעלקער־בונד אויף דער איטאליעניש־אביסיניש מאבילזאציע און אויף דעם שיקען פון איטאליעניש סאלדאטען אין די פראווינצען פון עריטרע און סאמאליע. די עטיאפישע רעגירונג ליינט אפ אין איהר נאטע, אז זי זאל פלומרשט האבען ערקלערט א מאבילזאציע פון איהרע בירגער. די רעגירונג פון אדיס־אבעבא פערלאנגט, אז עס זאל בעשטימט ווערען אנ'ארביטראזש לוט דעם איטאליעניש־אביסיניש אפמאך פון 1928; די אביסיניש רעגירונג האט זיך פריהער געווענדעט קיין רוים מיט דער בקשה צו בעשטימען בורדים, נאר זי האט ביז איצט קיין שום פאזיטיווע תשובה נישט בעקומען.

די ענגלישע פרעסע זעהט נישט מיט א גוט אויג די איטאליעניש אקטיוויטעט אין מזרח־אפריקא; מען האט אפילו שוין גערעדט וועגען א ווענדונג מצד דער לאנדאנער רעגירונג אין רוים; מוסאליני האט דאס אין זיין רעדע קאטעגאריש אפגעלייקענט; ער האט געגעבען קלאר צו פערשטעהען, אז אזעלכע מין „דעמארשען" וועלען נישט אויפגענומען ווערען אין רוים... מען האט אויך געשריבען, אז אין פאל, אויב זשענעווע וועט אננעהמען א שטעלונג געגען איטאליען, איז פערהאן א סכנה, אז די איטאליעניש רעגירונג זאל פערלאזען דעם פעלקער־בונד.

דאס איז לעצטענס געווארען א מאדע ביי א סך לענדער.

נאר עס ווייזט אויס, אז עס האלט נאך נישט דערביי. אין יעדען פאל וועט דער ראט פון פעלקער בונד שטעהען פאר א שווער פראבלעם; אויב איהם וועט געלונגען צו ברענגען צו אנ'ארביטראזש, וועט דאס זיין א גרויסער נצחון.

נאר צו וועט דאס איהם געלונגען?

אויף דער איצטיגער זיצונג דארף שטעהען אויך דער בעריכט פון דער ספעציעלער קאמיסיע, וואס איז נאך אויף דער פארינער זיצונג אויסגעוועהלט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט לאוואלס נאטע געגען היטלערס איינזייטיגער אנולירונג פון די מיליטער־תקנות פון ווערסאילער טראקטאט. ווי בעקאנט, איז דעמאלט מיט אלע שטימען געגען איינער — פון דענעמארק — געטאלעט געווארען די האנד־לונג פון דער דייטשער רעגירונג. און עס איז בעשלאסען געווארען אויסצארבייטען א פראיעקט, וואס זאל פאר דער צוקונפט פעסטשטעלען די מיטלען — עקאנאמישע, פינאנציעלע א. א. — וואס דארפען אנגענומען ווערען דורך דעם פעלקער־בונד געגען דער יעניגער רעגירונג, וואס וועט איינזייטיג ברעכען אינטערנאציאנאלע אפמאכען. די אויסגעוועהלטע קאמיסיע האט בעראפט אויסארבייטען איהר פראיעקט און זי צושטעלען צו דער היינטיגער זיצונג. עס איז אבער נאך נישט בעקאנט, אויב דאס איז שוין געטון געווארען, אויב די קאמיסיע איז געקומען צו אן'איינהייטליכער פלאטפארם.

אפיציעל שטעהט אויך דער פונקט וועגען אטעגאט אין מארסעל, אין וועלכען עס זענען דער'הרג־עט געווארען דער סערבישער קעניג אלעקסאנדער, און דער פראנצויזישער אויסערן־מיניסטער בארטו. עס איז אבער א גרויסער ספק, אויב די אנקעטע איז שוין פערענדיגט און אויב א גענויער בעריכט וועט קע־גען צוגעשטעלט ווערען.

אין זשענעווע וועלען מסתמא געפיהרט ווערען בין צום סוף, די טשעכיש־סלאוואקיש - סאוויעטישע אונטערהאנדלונגען. די לענדער פון דער קליינער אנ־טאנטע און פון דער באלקאנער פעראייניגונג האבען מיט פרייד בעגריסט דעם פראנצויזיש־סאוויע־טישען אפמאך, וועלכען זיי ווילען שנעל דערגענצען מיט דעם פאקט אין מאסקווע; דאס וועט זיין דאס צווייטע רינגעל אין דער קייט פון די אפמאכען ארום די מזרח־לענדער. די קאנפערענץ פון די באלקאני־שע לענדער, וואס האט זיך די טעג פערענדיגט אין בוקארעשט, אונטער דעם פארזיץ פון טיטולעסקא, האט גאנץ בולט אונטערגעשטראכען די נויטיגקייט פון דער דאזיגער פאליטיק.

און ענדליך — א גרויס ארט וועלען אין זשע־נעווע פערנעהמען די אונטערהאנדלונגען ארום דער דונאי־קאנפערענץ, וואס דארף באלד נאך דער זי־צונג אין זשענעווע אפגעהאלטען ווערען אין רוים. די דאזיגע קאנפערענץ וועט בלויז דעמאלט ברענ־גען פרוכטבע רעזולטאטען, אויב עס וועט געלונגען צו בעקומען די צושטימונג פון די לענדער פון דער קליינער אנטאנט; נאר ווי אזוי בעקומט מען די דאזיגע צושטימונג, ווען די פארערונגען פון אונ־גארן זענען אין א סתירה צו דער שטעלונג פון די לענדער פון דער קליינער אנטאנטע? פאר דעם ראט פון פעלקער־בונד דארף איינענטליך קומען די פראג, וועלכע מוסאליני האט שוין געשטעלט אין שטרעזא — נעמליך די אפשאפונג פון די מיליטער־בעגרענצונגען, וואס ליגען לויט די שלום־אפמאכען אויף אונגארן און בולגאריען; די לענדער פון דער קליינער אנטאנטע קענען אזוי לייכט נישט איינגעהן אויף אזא פארערונג, בעזונדער אויב עס וועט דער־ביי נישט ווערען גאראנטירט דער טע ריטאריאלער סטאטוס־קוא — די זיכערהייט פון די עקזיסטירענ־דע גרעניצען. און דאס וויל דאך די רעגירונג פון בודאפעשט נישט גאראנטירען; פערקעהרט, דאס פראגראם פון בודאפעשט איז דאך רעווידירען די גרעניצען.

וועט אלזא געלונגען אין זשענעווע דורך פרי־וואטע אונטערהאנדלונגען צו ברענגען צו א הסכם צווישען ביידע גרופירונגען? די אונטערהאנדלונגען צווישען די אנטאנטע לענדער און אונגארן דורך דער פערמיטלונג מסתמא פון איטאליען, וועלען זיין גאנץ שווערע; אין יעדען פאל, די דייטשע רעגירונג צו בעקומען די צושטימונג פון די לענדער פון דער קליינער אנטאנט; נאר ווי אזוי בעקומט מען די דאזיגע צושטימונג, ווען די פארערונגען פון אונ־גארן זענען אין א סתירה צו דער שטעלונג פון די לענדער פון דער קליינער אנטאנטע? פאר דעם ראט פון פעלקער־בונד דארף איינענטליך קומען די פראג, וועלכע מוסאליני האט שוין געשטעלט אין שטרעזא — נעמליך די אפשאפונג פון די מיליטער־בעגרענצונגען, וואס ליגען לויט די שלום־אפמאכען אויף אונגארן און בולגאריען; די לענדער פון דער קליינער אנטאנטע קענען אזוי לייכט נישט איינגעהן אויף אזא פארערונג, בעזונדער אויב עס וועט דער־ביי נישט ווערען גאראנטירט דער טע ריטאריאלער סטאטוס־קוא — די זיכערהייט פון די עקזיסטירענ־דע גרעניצען. און דאס וויל דאך די רעגירונג פון בודאפעשט נישט גאראנטירען; פערקעהרט, דאס פראגראם פון בודאפעשט איז דאך רעווידירען די גרעניצען.

וועט אלזא געלונגען אין זשענעווע דורך פרי־וואטע אונטערהאנדלונגען צו ברענגען צו א הסכם צווישען ביידע גרופירונגען? די אונטערהאנדלונגען צווישען די אנטאנטע לענדער און אונגארן דורך דער פערמיטלונג מסתמא פון איטאליען, וועלען זיין גאנץ שווערע; אין יעדען פאל, די דייטשע רעגירונג טוט אלעס מעגליכעס, כדי עס זאל נישט קומען צו א פאזיטיווען רעזולטאט; פאר דייטשלאנד האנדעלט זיך דאך צו בעהאלטען פרייע הענד בנוגע עסטרייך און דונא די אונאפהענגיגקייט פון עסטרייך אין דער הויפט־פונקט פון דער קאנפערענץ אין רוים.

קורץ — א חוץ דעם אפיציעלען פראגראם, וואס שטעהט אויפ'ן סדר־היום פון דער איצטיגער סעסיע פון ראט פון פעלקער־בונד, וועט מען דאס מאל אין זשענעווע בעטראכטען די וויכטיגסטע אקטועלע פראבלעמען. די שלום־פאליטיק פון מאסקווע און פאריז, דער פראנצויזיש - סאוויעטישער אפמאך, וואס איז דער וויכטיגסטער שלום־אינסטרומענט פון דער לעצטער צייט, וועט בלי ספק שטעהן אין צענטער און וועט דינען אלס מאטעריאל פון די דיפלאמאטי שע אונטערהאנדלונגען.

היטלער האט געוואלט קומען צו מארשאל פילסודסקי'ס לויה

פוילען, ווי אויך דער גאנצער איבריגער וועלט איז נישט אויפגעלעגט געווען איבערצולעבען א גרויסע סענסאציע. עס האט גארנישט קיין סך געפעהלט, אז מיר זאלען האבען ביי אונז צו גאסט „איהם" אליין, דעם „פיהרער" און רייכס־קאנצלער פון אלע גערמאנען אדאלף היטלער. וועגען דער דאזיגע נישט צושטאנדען געקומענער סענסאציע מעלדעט די „אינפרעס אגענטור" פון בערלין פאלגענדעס:

די איבעראשונגס־סענסאציע, וואס היטלער האט אדורכגעפיהרט אין שייכות מיט דעם נצחון פון די נאציאנאל־סאציאליסטען אין סאאר־געביט איז נאך ביי אלעמען אין זכרון. ערשט אין טאג פון די „פייערליכקייטען" איז פלוצלינג דורכ'ן ראדיא בעקאנט געווארען, אז היטלער, וואס האט זיך אין די פייערליכקייטען נישט געזאלט בעטייליגען, געפינט זיך אין אנ'ארביטראזש אויפ'ן וועג קיין סאאר־געביט. ווי מיר דערוויסען זיך פון אינפארמירטע קרייזען, האט היטלער צוגעגרייט אנ'עהנליכע איבעראשונג אויך אין צוזאמענהאנג מיט דער לויה פון מארשאל פילסודסקי.

אז גערינג וועט פאהרען קיין פוילען איז אפיציעל בעקאנט געווארען נאך מיט איניגע טעג פריהער. פאקטיש האט זיך אבער אויך היטלער ארומגעטראגען מיט'ן געדאנק פרייטאג ארויס־צופליהען מיט אנ'ארבעטפלאן צו די לויה־פייער־ליכקייטען און מיט דער דאזיגער פלוצלינגער האנד־לונג ארויסגערופען א בעזונדערס גרויס אויפזעהען. פערטרויליך זענען שוין אפילו וועגען דער דאזיגער פראגע געפיהרט געווארען אונטערהאנד־לונגען מיט די פוילישע קרייזען.

אנ'ענדגילטיגע ענטשיידונג איז אבער ביז צום לעצטען מאמענט בישט אנגענומען געווארען, ווייל דער דייטשער אויסערן־מיניסטער נוראט האט אנ־רויסגערוקט א גאנצע רייה ספקות. ער האט זיך אפילו אנגעשלאסען אן היטלער'ס און גערינג'ס זארג וועגען דער אונקלארקייט פון דער פוילישער אויסערן־פאליטיק, נאכ'ן טויט פון מארשאל פיל־סודסקי, און האט מסכים געווען מיט היטלער'ס מיינונג, אז זיין בעטייליגונג אין דער לויה פון מארשאל פילסודסקי וואלט אין פוילען געמאכט א שטארקען איינדרוק און וואלט שווערער געמאכט פאר פוילען צו ענדערען איהר אויסערן־פאליטיק, דאנעגען האט אבער נוראט ארויסגערוקט ביוראא" תמעוואטע און ערקלערט, אז עס האט זיך געה־אנדעלט ביי דעם גאנצען פראצעס נאר וועגען א „ריין שווייצארישען ענין". פערשטעהט זיך, אז מען איז אויך נישט שטארק צופרידען מיט'ן אופן פון פיהרען דעם פראצעס און עס ווערען געמאכט פערשידענע פארוואורפען. אזוי ערצעהלען די דייטשע ציטונגען, אז די יודישע עדות האט מען אויסגעהערט גאנצע טעג דאנעגען האט מען די עדות מצד די אנגעקלאגטע אינגאנצען נישט צוגעלאזט. מיט חוצפה ווערט נאך צוגעגעבען, אז די פראגע וועגען דער עכטקייט אדער אונעכט־קייט פון די פראטאקאלען, וועגען וועלכע נאר די היסטאריקער האבען צו ענטשיידען, בלייבט נאך ווי פריהער אפען. יעדענפאלס איז דער קא־מענטאר פון „דייטשען נאכריכטען ביוראא" געווען אזוי נארישן, אז אפילו דאס רוב גלייכגעשאלטעט צייטונגען האבען זיך געשעהמט איהם אפצודרוקען.

דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון „פעל־קישען בעאבאכטער", וואס איז געשיקט געווארען קיין בערן, שרייבט וועגען דעם ענין פאלגענדעס: „דער אורטייל, וואס איז ארויסגעטראגען געווארען פון דעם איינצעל־ריכטער פרעזידענט מייער, אין פראצעס וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני ציון", דארף בעטראכט ווערען פאר א האלבקייט. פאר די וואס האבען ניכטערען בעטראכט דעם פערלויף פון פראצעס, איז שוין פון לאנג געווען קלאר, אז דער ריכטער האט ווי אמשנעלסטען געוואלט פטור ווערען פון דעם פראצעס און צוליב דעם אליין האט ער אויסגעמיטען א ווירקליך ריכטיגע ענטשיידונג. ווען נישט דאס, וואס דער פראצעס איז קערעקט געפיהרט געווארען, וואלט מען צוליב דעם פאקט, וואס מען האט נישט צוגע־לאזט עדות מצד די אנגעקלאגטע אינגאנצען, בלייבט נאך ווי פריהער אפען. יעדענפאלס איז דער קא־מענטאר פון „דייטשען נאכריכטען ביוראא" געווען אזוי נארישן, אז אפילו דאס רוב גלייכגעשאלטעט צייטונגען האבען זיך געשעהמט איהם אפצודרוקען.

דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון „פעל־קישען בעאבאכטער", וואס איז געשיקט געווארען קיין בערן, שרייבט וועגען דעם ענין פאלגענדעס: „דער אורטייל, וואס איז ארויסגעטראגען געווארען פון דעם איינצעל־ריכטער פרעזידענט מייער, אין פראצעס וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני ציון", דארף בעטראכט ווערען פאר א האלבקייט. פאר די וואס האבען ניכטערען בעטראכט דעם פערלויף פון פראצעס, איז שוין פון לאנג געווען קלאר, אז דער ריכטער האט ווי אמשנעלסטען געוואלט פטור ווערען פון דעם פראצעס און צוליב דעם אליין האט ער אויסגעמיטען א ווירקליך ריכטיגע ענטשיידונג. ווען נישט דאס, וואס דער פראצעס איז קערעקט געפיהרט געווארען, וואלט מען צוליב דעם פאקט, וואס מען האט נישט צוגע־לאזט עדות מצד די אנגעקלאגטע אינגאנצען, בלייבט נאך ווי פריהער אפען. יעדענפאלס איז דער קא־מענטאר פון „דייטשען נאכריכטען ביוראא" געווען אזוי נארישן, אז אפילו דאס רוב גלייכגעשאלטעט צייטונגען האבען זיך געשעהמט איהם אפצודרוקען.

דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון „פעל־קישען בעאבאכטער", וואס איז געשיקט געווארען קיין בערן, שרייבט וועגען דעם ענין פאלגענדעס: „דער אורטייל, וואס איז ארויסגעטראגען געווארען פון דעם איינצעל־ריכטער פרעזידענט מייער, אין פראצעס וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני ציון", דארף בעטראכט ווערען פאר א האלבקייט. פאר די וואס האבען ניכטערען בעטראכט דעם פערלויף פון פראצעס, איז שוין פון לאנג געווען קלאר, אז דער ריכטער האט ווי אמשנעלסטען געוואלט פטור ווערען פון דעם פראצעס און צוליב דעם אליין האט ער אויסגעמיטען א ווירקליך ריכטיגע ענטשיידונג. ווען נישט דאס, וואס דער פראצעס איז קערעקט געפיהרט געווארען, וואלט מען צוליב דעם פאקט, וואס מען האט נישט צוגע־לאזט עדות מצד די אנגעקלאגטע אינגאנצען, בלייבט נאך ווי פריהער אפען. יעדענפאלס איז דער קא־מענטאר פון „דייטשען נאכריכטען ביוראא" געווען

דער קאמף ארום די „פראטאקאלען פון די זקני־ציון" דרויבט זיך ערשט אן

אזוי ערקלערט אלפרעד ראזענבערג'ס אָרגאַן

פון בערלין מעלדעט מען, אז דער פסק־דין אין בערנער פראצעס וועגען די פראטאקאלען פון די „זקני ציון", האט ביי די נאציאנאל־סאציאליסטען נישט ארויסגערופען קיין שמחה. אלפרעד ראזענ־בערג, דער הויפט־פראפאגאנדיסט פון דער פעלשונג און פון שווינדעל, ווערט בעטראכט פאר בעזיגט, אבער ווי געוועהנליך אין דריטען רייך, ווערט דער אמת נישט בעקאנט געמאכט. אזוי האט למשל דער דייטשער ראדיא, וועלכער פלעגט פריהער כסדר געבען ידיעות וועגען גאנג פון פראצעס, דעם פסק־דין אינגאנצען נישט מיטגע טיילט. פערשטעהט זיך, אז דאס איז געווען די בעקוועמסטע מעטאדע.

בעת מען האט זיך ביז איצט אידענטיפיצירט מיט דעם עקספערט מצד די אנגעקלאגטע פלייש־האור און מיט די אנגעקלאגטע אליין און מען האט געמאכט דעם אנשטעל, אז אין בערן קומט אויף אנ'אנדער נישט־טערקישער שפראך.

דעם 21־טען מאי ענדיגט זיך דער טערמין, ביז וועלכען אויסלענדער האבען דאס רעכט צו פערנע־מען ארבייטס־פלעצער אין טערקיי. פיל יודען זע־נען שווער געטראפען געווארען דורך דעם געזעץ.

געשטארבעז מאגנוס הירשפעלד

בעריהמטער דייטש-יודישער געלערנטער

ניצא (ספ.) דא איז געשטארבען דער בעריהמ־טער דייטש־יודישער געלעהרטער, פראפעסאר מאג־נוס הירשפעלד.

דער וועלט - בעריהמטער סעקסואל־פארשער האט מיט'ן קומען פון היטלערן צו דער מאכט גע־מוזט פערלאזען דייטשלאנד און איז געקומען קיין פראנקרייך.

פראפעסאר הירשפעלד האט די ערשטע צייט נע־וואוינט אין פאריז. מיט א קורצער צייט צוריק איז ער אריבערגעפאהרען קיין ניצא, וואו ער איז גע־שטארבען.

דער גרויסער געלעהרטער האט פערלוירען זיין גאנצען פערמעגען אין דייטשלאנד. זיינע ווערק, וועלכע זעען געווען אנערקענט דורך דער גאנצער וויסענשאפטליכער וועלט, האבען די היטלעריסטען פערברענט אויף עפענטליכע פלעצער.

קלאנגען וועגען רדיפות אויף יודען אין טערקיי

סאלאניקי (יט"א) לויט די ידיעות, וועלכע זענען דא דערהאלטען געווארען, האבען די יודען־רדיפות אין טראציען זיך פערשפרייט אויך אין אנ־דערע קרייזען פון טערקיי. אין שטאט מאלסיק, ביים מיטעללענדישען ים זאל די מאכט האבען ארעסטירט יודען, וועלכע האבען גערעדט שפאניאליש אדער

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
20
יין
אייר תרצה

מאי
זון-אויפגאנג 3.36
זון-אונטערגאנג 7.30

סעזאן-ארבייטער ביים רעגולירען די וואַרטע — שטרייקען

(א) אין אָנהויב פון דער פערגאַנגענער וואָך האָט אויסגעבראָכען אַ שטרייק פון די ארבייטער, אין דער צאָהל פון 150 מאַן, וועלכע זענען בעשעפטיגט ביי דער רעגולאַציע פון דער וואַרטע. די ארבייטער האָט מען אָנגענומען אויף אַקאָרד, זיי האָבען דערביי פערדיענט נאָר 2 זל. אַ טאָג, אויסהאַלטען אַ טאָג, די ארבייט ווערט געפיהרט אין זדונסקאַ־וואָליא, קאָסט מינדעסטענס אַ זלאָטע אַ טאָג. אַ חוץ דעם בעקלאָגען זיך די ארבייטער, אַז דאָס עסען, וואָס ווערט געקאָכט אויפ'ן וואַסער פון דער וואַרטע רופט ארויס ביי זיי ערקרעקונגען פון דיזענטעריע א. ד. גל.

פאַראַנטאָגען דינסטאָג האָט מען ארויסגעשיקט אַ פרישע פּאַרטיע פון 50 מענשען צו דער ארבייט ביי דער וואַרטע. די נייע גרופּע האָט אָבער אריינגעטראָפען אין שטרייק אריין און צוליב סאָלידאַריטעט צו דער ארבייט נישט צוגעטרעטען.

די ארבייטער האָבען ארויסגעשיקט אַ דעלעגאַציע אין דער וואָיעוואָדזטוועט מיט אַ בקשה, אַז אַ קאָמיסיע פון דער וואָיעוואָדזטוועט זאָל קומען און אויפ'ן אָרט אויספאָרשען די ארבייטס־בעדינגונגען, לוינען, וואוינונגס־מעגליכקייטען, דאָס עסען א.א.וו.

די ארבייטער האָפען, אַז די מאַכט וועט זיך בעמיהען באַלד דעם שטרייק צו ליקווידירען.

אויפגעשניטען דער שוועסטער דעם בויך און געשטאָכען דעם שוואַגער

בלוטיגע אוואַנטורע אויף זשעזשלאַנסקאַ גאַס

(א) געכטען אָוונד, האָט אויף זשעזשלאַנסקאַ 98 אויסגעבראָכען אַ בלוטיגע אַוואַנטורע, אין דעם הויז וואוינט גוסטאַוו פרענק מיט זיין פרוי וואַנדאַ. נעכטען איז צו די פרענקס געקומען צו גאַסט דער פרוי'ס ברידער יוליוש ווינער, פון אבראַניצקאַ 8). בעת'ן געשפּרעך האָבען זיך ביידע שוואָגערס צווערטעלט. ווינער האָט זיך געכאַפּט צום מעסער און דערלאַנגט דעם שוואָגער פרענק אין דער זייט. די פרוי פרענק האָט זיך געשטעלט אין דער פערטיידיגונג פון איהר מאַן, האָט זיך דאָס „ברידערל" אויף איהר געוואָרפען מיט'ן מעסער און איהר אויפגעשניטען דעם בויך. דער רוצח האָט זיך געלאָזט אַנטלויפען ער איז אָבער געכאַפּט געוואָרען און איז איבערגעגעבען געוואָרען אין די הענד פון דער פּאָליציי.

די פרוי פרענק איז אין אַ גוסס'ן צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין עוואַנגעלישען שפּיטאָל. פרענק'ן האָט די פּאָגאָטאָוויע פערבאַנדאַזשירט די וואונד און איבערגעלאָזט אין דער היים.

דריי קינדער געהעזן אויס פאַר הונגער

טאַטע-מאַמע זענען ענטלאָפען און קיינער אינטערעסירט זיך נישט מיט זיי

דרעהען זיך ארום 3 קליינע קינדערלעך ביי־טאָג און ביינאַכט איבער די גאַסען, הונגעריג און געפרוירען, אָפּגעריסען און אָפּגעשליסען און ווי־נען כסדר איבער זייערען טרויעריגען גורל, פער־בייגעהער שטעלען זיך אָפּ אויף אַ מינוט, מען שטעלט אַ פראַגע, אָבער יעדער געהט ווייטער זיין וועגס און די קינדער בלייבען ווייטער אין גאַס אויף גאַסס בעראָס.

דאָס איז אַ מיידעל פון 8 יאָהר הוה, אַ יונגעלע פון 5 יאָהר שמואל און נאָך אַ קלענער יונגעלע פון 3 יאָהר בעריל. ווען מ'האָט זיך נעהענטער פעראינטערעסירט מיט די דאָזיגע דריי עלענדע קינדער, האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז וואָס:

אויף ליפּאָווע 9 האָט געוואוינט יעקב דוגאַ־וויטש מיט זיין ווייב מיט די דערמאָהנטע זייערע 3 קינדער, איז צווישען דעם דאָזיגען פאַרפאַלק קיין שלום־בית נישט געווען, איין צד האָט ארויס־געוואָרפען אויף דעם צווייטען, אַז דאָס איז יענער דער שולדיגער פון מחלוקת, און שולדיג זענען גע־ווען ביידע צדדים. דוגאַוויטש האָט זיך נישט בע־גנוגען געלאָזען בלויז מיט איין ווייב און אין די אויגען פון זיין פרוי געפיהרט ווילדע אָרגיעס מיט אַנדערע פרויען. די פרוי האָט דאָס נישט געוואָלט פערליידען און האָט זיך גאָר מישב געווען און יאָהר מיט אַ נאָך עלטערער פרוי, וואוינען אין אַ קליין שטיבעלע און האָבען אַליין נישט וואָס צו עסען.

אַלע בעמיהונגען פון פרעמדע מענשען איינ־צואָרדענען די קינדער אין יתומים־הייזער אָדער ערגיץ אַנדערשוואו האָבען נאָך ביי־איפּט נישט געהאָט קיין ערפאָלג. די יתומים־הייזער ווילען נישט הערען דערפון. די קהלה וואַרט ביז... זי וועט האָבען אַנ'איינענעם יתומים־הויז. דערווייל נעהען אויס די דריי קינדער און לעבען דערפון, וואָס מענשען דערלאַנגען אַ ביסען ברויט.

ס'איז באמת נישט רעכט.

אַ פּאַטאַלער שפּרונג פון אַ טראַמוואַי

(א) דער 12 יעהריגער ראָמאַן בידעלעק (פון רודא־פּאַביאַניץ, ווינוּרא 10) איז געגאַנגען אַהיים מיט לאָדז. אויף פּאַביאַניצער גאַס האָט ער אָנגע־יאָגט דעם טראַמוואַי און אַרויפגעשפּרונגען. קיין בילעט האָט ער נישט געהאַט. דערזעהענדיג אין אַ געוויסען מאָמענט, אַז עס געהט צו איהם צו דער קאָנדוקטאָר, האָט דאָס יונגעל בעשלאָסען זיך אַרויסצוראַטעווען: אין מולען גאַנג פון טראַמוואַי האָט ער אַ שפּרונג אַרויס געגעבען. דער שפּרונג איז אָבער געווען אַ פּאַטאַלער — ער איז געפאַלען אויף די שטיינער. עס האָט געפלאַצט ביי איהם דער שאַרבען און ער האָט בעקומען אַ געהירן־פּרשיטערונג.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען דאָס קינד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אַנא מאַריע.

איז אַ שכור'ן צושטאַנד זיך דאָס לעבען גענומען

(א) דער 33 יעהריגער אַנטאָני קאַטשאָר (מאַיאָווע 23) איז אַהיימגעקומען פולשטענדיג שכור. נאָך אַ'וואַנטפּורע, נאָך וועלכער ער האָט זיך בשום אופן נישט געקאָנט בערוהיגען, איז ער אַריין אין קוך, גענומען אַ מעסער און זיך אַריינגעזעצט אין ברוסט.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט די פּאָגאָ־טאָוויע איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

צוביסען דורך אַ הונט

(א) דער 10 יעהריגער מיכאל ציעשקאָווסקי (ראַקיציגער 114) איז צוביסען געוואָרען דורך אַ הונט.

דאָס קינד האָט בעקומען שווערע וואונדען און אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אויספלוגען קיין פאַלעסטינע
פון —.630 זל. אַן
אַר יזיר
„ארביס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 246-33

Doktór
Z. Henykowski
ספּעציאַל־אַרצט פאַר ווענערישע
הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
וואוינט יעצט
9 טראַוגוטאַ 9
טעל. 262-98
נקהמט אַן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונד.
פאַר פּדויזן אַ ספּעצ. וואַרטע־זאַל

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון דער יודישער דעמאָקר. פאָלקס־פּאַרטיי

אונטערן פאָרזיץ פון ה' יוזעפאָוויטש איז פאָר־געקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער יוד. דעם. פאָלקס־פּאַרטיי אין לאָדז. אויפ'ן טאָג־אָרדנונג זענען געשטאַנען: בעריכט פון שטאָט־ראַט, בעריכט פון דער קהלה און וואהלען פון אַ נייעם פּאַרטיי־ראַט.

דעם בעריכט פון שטאָט־ראַט האָט אָפּגעגעבען ראַטמ. אַרוו. י. ווייצמאַן. דער רעדנער שילדערט די אויסערגעוועהנליכע שווערע לאַגע, וואָס די יודישע בירגערליכע ראַטמענער האָבען אויסצושטעהן פון דער היינטיגער מעהרהייט, הגם די גרעסע האָט שוין בעריכטעט פון די לעצטע שטאָט־ראַט־זיצונגען. ווי די ענדעקישע מעהרהייט וואַרפען אָפּ אַלע יודישע פאָרשלאָגען. אויך די קליינע סומע פון אַלגעמיינעם בודזשעט, וואָס איז אויסגעגעבען געוואָרען דורך דעם קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי פאַר די יודישע אינ־סטיטוציעס האָבען די ענדעקעס אויך אָפּגעוואָרפען.

וועגען די אָנפאַלען פון די ענדעקעס, זאָגט דער רעדנער מוז געמאַכט ווערען אַ סוף, די שטעלונג פון די יודישע ראַטמענער דאַרף זיין אַ שאַרפע און ווי געהעריג רעאַגירען אויף יעדען אָנגריף.

אַ בעריכט פון קהלה גיט אָפּ דער פרנס כאַרי פון די לעצטע בודזשעט־זיצונגען, ווי די „אַגודה" האָט אַ מעהרהייט, וועלכע לאָזט נישט צו די פאָל־קיסטישע פרנסים צו קיין פּראַקטישע אַרבייט. די מעהרהייט האַלט, אַז די קהלה מוז זיך אויסשליסליך פערנעמען מיט רעליגיעזע ענינים. מיר, וועלכע דעפּ רעזענטירען די פאָלקס־מאַסען — זאָגט דער רעד־נער — פערלאַנגען פון דער קהלה, זי זאָל זיין אַ וועלטליכע און פערטיידיגען אַלע שיכטען פון די יודישע בעפעלקערונג.

אין דער דיסקוסיע איבער די בעריכטען האָבען אָנטייל גענומען די ה'ה: מגר. באַלבאַרישסקי, יוזע־פאָוויטש, גערעכט, פּריים, אינפעלד, לאַסמאַן, גראָס־מאַן און אַנדערע.

רעזאָלוציעס זענען אָנגענומען געוואָרען:

וועגען שטאָט־ראַט

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די יוד. דעמ. פאָלקס־פּאַרטיי דריקט אויס אָנערקענונג דעם ראַטמ. אַרוו. ווייצמאַן, פאַר זיינע מוטיגע און דריסטע אַרויסטרעטונג אין שטאָט־ראַט, און פאָדערט איהם אויף ווייטער צו שטעהן אין קאַמף צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון די יודישע פאָלקס־מאַסען אין לאָדז.

וועגען דער קהלה

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פאָדערט אויף דעם נייגעוועהלטען ראַט זיך צו בעקענען געהנטער מיט דער אַרבייט פון די פאָלקסישע פרנסים און אָנ־נעמען אַ שטעלונג אין דער פראַגע.

צום סוף איז פאָרגעקומען וואהלען, וועלכע האָ־בען געגעבען פאָלגענדען רעזולטאַט:

אין עקזעקוטיוו: ראַטמאַן, אַרוו. ווייצמאַן, ראַט־מאַן פּ. כאַרי, מגר. באַלבאַרשיסקי, פרנס גלאַטמאַן, א., יוזעפאָוויטש ד., גראָסמאַן וו., פּריים ל., האַמ־בורגער ל., זשורקאָווסקי י., אוניקאָווסקי ה. און ראָ־זען אַברהם.

אין פּאַרטיי־ראַט: ראַטמ. פּ. כאַרי, געלאַסען א., הערשקאָוויטש ה., גראָסמאַן א., גליצענשטיין י., לאַסמאַן י., פּריים ל., אַבראַמאָוויטש א., קאַמפּעל י., טאַרקאַ ש., מאַשקאָוויטש מ., קופּערמינץ מ., גאָלד־בערג מ., גערעכט ל., פּר. וואָלקאָוויטש שרה, ראַדאָ־שיצקי מ., לאַנדאַ א., גאָלדקראַנץ פּ., גלירג מ. פעלד־מאַן מ., קאַזאַנאָווסקי ש., געלבאַרט א., סענדראָ־וויטש ה., שמעדרא וו. און מיענדזעגורסקי י.

פאַבאַר פון יאָהרגאַנג 1914

(א) מאָרגען דינסטאָג דעם 21 מאַי דאַרפען זיך שטעלען:

פאַר דער קאָמיסיע נומער 1, (פּיעראַצקי ג. 18) מיליטער־פליכטיגע פון יאָהר־גאַנג 1914, וואָס וואוינען אויפן שטח פון 3 פּאָליציי־קאָמיסאַר יאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף

Wa ביז סוף W און Ż

און פון 5 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט אויף:

A C Ch

פאַר דער פאַבאַר־קאָמיסיע נומער 2, די פאַ־בער פליכטיגע פון יאָהרגאַנג 1914, וואָס וואוי־נען אויפן שטח פון 7 פּאָליציי קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען נעמען אויף

G H I J

פאַר דער קאָמיסיע פון פּאַוויאַק, די יאָהר־גאַנג 1914, 1913, און 1912 קאַט. „בע" וואָס וואוינען אין כאַיני מיט די פאַמיליען־נעמען

1—0

אָפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ה. דאַנצער (גערזשער 57), וו. גראַשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), א. גאַרפיין (פּילסודסקיעגאָ 54), י. כאַנדזשינ־סקי (פּיעטריקאָווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אַנ־דזשייעגאָ 28) א. שימאַנסקי (פּשענדזעלניאַנאַ 75).

היט אייערע קינדער!

(א) אויף קאַנאַפּניצקאַ 11 האָט די 3 יצה־יגע מאַרי יאַנעצקאַ אויסגעגאָסען אויף זיך אַ שעפּעל מיט קאָכענדיגער זופּ: דאָס קינד איז שווער אָפּגעבריהט געוואָרען, די פּאָגאָטאָוויע האָט עס אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

פון בערעק־יאַסעלעוויטש־לעגיאָן

די קאָמענדע פון בערעק יאַסעלעוויטש־לעגיאָן מאַכט בעקאַנט, אַז היינט, דעם 20 מאַי, הויבט זיך אָן די זעקסטע ווערביר־יונגס־פּאַזע. עס ווערען אָנגענומען יונגעלייט פון 15 יאָהר. אָן ביים איינ־שרייבען זיך דאַרף מען פאָרלעגען די מעטריקע אָדער פּאַס. דער איבונגס־קורס אין לעגיאָן דויערט צוויי יאָהר. די אַבסאָלווענטען געניסען פון בעדיי־טענדע הנחות ביים שפּעטערדיגען מיליטער־דינסט. ווי: פערקירצטע דינסט־צייט מיט 3 חדשים, רעכט פון אויסקלויבען זיך דעם געוועהר־מין, פערשירענע פערלייכטערונגען ביים ערפילען די מיליטער־פליכט א. א. וו. ביים לעגיאָן עקזיסטירט אַ גימנאַסטישע און שיסער־טעקניק.

אָנמעלדונגען פון קאַנדידאַטען ווערען אָנגע־נומען אין דער קאַנצעלאַריע פון לעגיאָן, אַל. קאַש־טשושקי 21, יעדען טאָג, אַ חוץ שבת און יום טוב פון 4—9 אָוונד.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
Zachęta
זגערזשעער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם:
— I —
צי איז קוצינא
אַ מעדעל
פּרעהליכע קאָמעדיע. אין די הויפּטראָלן:
Jadwiga Smosarska, E. Bodo
— II —
S. O. S.
אייזבערג
אָנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

צום 23-יאהרצייט פון׳ם לאדזער רב ר׳ אליהו חיים מייזל זצ״ל

פון ב. א. גריקסמאן

היינט, פסח שני, ווערט 23 יאָהר זייט מיר האָבען פערלוירען דעם לאָדזער רב, דעם בעוואוסטען גאון ר׳ אליהו חיים מייזעל זצ״ל, וואָס האָט טריי געדינט דער שטאָט לאָדז און אומגעגענד 40 יאָהר, און דאָך שטעהט ער ווי לעבעדיג פאַר אונזערע אויגען, זיין הדרת פנים, זיין פאַטריאַרכאַלישעס אויסזעהען און הויפטזעכליך זיינע מעשים ומידות טובים קענען מיר נישט פערגעסען.

נישט איינמאָל קומט אונז אויפ׳ן געדאַנק ווען ער, ר׳ אח״מ זצ״ל, וואָלט היינט געלעבט, וואָלט ער בלי ספק, אונז פון פיל צרות געראַטעוועט.

אויב ער, האָט געקענט בימי קאַזנאַקאָוו אויס מיידען לאָדז פון אַ זיכערען פאָגראָם און, אָבגעראַטעוועט הונדערטער יודען פון אַ זיכערען טויט, וואָלט ער אויך היינט געקענט פערשטופען די מיילער פון אונזערע היינטיגע שונאים, וועלכע רייסען אונז אַרויס דעם ביסען פון מויל, און טראַכטען אויס די נידערטרעכטיגסטע בלבולים אויף אונז.

ער, דער לב טוב, דער זריז במצוות, וואָס האָט אָפט זיין לעבען אין סכנה געשטעלט, אבי אַ יוד אַ טובה צו טון, פעהלט אונז היינט, ווער געדענקט נישט זיינע אויפטון וואָס ער האָט געהאַט אום יודען צו העלפען.

אפילו פון זיינע גלייך ווערטלעך איז כדאי צו רעדען ער האָט זיין לעבען זיך געאָפּפערט פאַר דער תלמוד תורה און, בדרך הלצה פלעגט ער זאָגען, אַז תלמוד תורה כנגד... (כולם) אַז אַלע זענען כנגד פון לערנען תורה.

אנימעלט קומט צו איהם אַ יוד בעטען אַנ׳הסכמה אויף זיין חובר אויף איוב האָט דער רב זצ״ל איהם זאָפּערט די הסכמה געגעבען מיט אַ יאָהר שפעטער קומט דער זעלבער מחבר בע טען אַנ׳הסכמה אויף אַ נייעם חובר, אויף „קהלת״. ענטפערט איהם דער רב: לאָזט מיר איבער אייער חובר כוועל דערין מען זיין און קומט נאָך עטליכע וואָכען נאָך אַ תשובה.

וואונדערט זיך דער בעל המחבר, ס׳טייטש, רבי? דאַמאָלט האָט איהר מיר זאָפּערט געגעבען אייער הסכמה און איצט זאָל איך וואַרטען עטליכע וואָכען?

ענטפערט איהם דער רב מיט אַ שמייכעל אויף זיין פנים ווי זיין שטייגער איז געווען, אַז איהר האָט פערלאַנגט אַנ׳הסכמה אויף „איוב״ האָב איך מיר געטראַכט, איוב האָט געליטען אַזוי פיל צרות, זאָל זיין נאָך אַ צרה, איצט אָבער, אַז איהר געהט רעדען וועגען אַ מלך, מוז איך גוט מען זיין, אויב איהר זענט איהם חלילה נישט נוגע כבוד.

יאָ, דער גאון ר׳ אח״מ זצ״ל איז נישטאָ, און צום בעדויערן האָט זיך לעת עתה קיין ממלא מקומו נישט געפונען, דאַרף מען געהן אויף זיין קבר און שפענדען לטובת זיין תלמוד תורה.

די פייערונג פון 10-יעהריגען יובילייו פון „יוו״א״ אין לאדז

ווי עס איז שוין געווען געמאָלדען, האָט די פעדעראַלטונג פון דער געזעלשאַפט פריינד פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין לאָדז בעשלאָסען צו פייערן דעם 10 יעהריגען יובילייו פון ייווא מיט אַ ספעציעלער אַקאַדעמיע. מיט׳ן אַנטייל פון דעם מיטגליד פון דער ייווא־עקזעקוטיווע זלמן רייזען און דעם וויסענשאַפטליכען סעקרעטאַר פון דער עקאָנאָמיש־סטאַטיסטישער סעקציע פון ייווא יעקב לעשטשינסקי. די אקאַדעמיע, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען פאַרגאַנגען דינסטאָג, האָט אָבער געמוזט אָפּגעלייגט ווערען, און זי קומט פאַר איבערמאָרגען, מיטוואָך, דעם 22 מאַי, אין זאַל „פילהאַרמאָניע״. די איינלאַדונגען און די אויסגעקויפטע בילעטען צו דער מאַר אַכטאָגעדיגער אַקאַדעמיע בלייבען גילטיג. צוליב דער קורצער צייט איז נישט מעגליך ארויסצושיקען איינלאַדונגען אַלע פריינד פון ייווא, אָבער יעדער אייגער. וואָס איז פעראיינטערעסירט אין דער יודישער קולטור און אין יודישער געזעלשאַפטליכקייט וועט זיכער זיך בעטייליגען אין דעם גרויסען יום־טוב פון דעם אַלווערעלטליכען צענטער פאַר דער יודישער וויסענשאַפט.

עפענונגס־רעדעס וועלען האַלטען ל. לעווין און רעד. ישעיה אויגער. ז. רייזען וועט רעפערירען אויף דער טעמע „די יודישע ווירקליכקייט און דער ייווא״. יעקב לעשטשינסקי אויף דער טעמע: „די יודישע נאַציאָנאַלע פראַגע און די אויפגאַבען פון ייווא״. דאָס וועט זיין אַ קווערשניט איבער די וויכטיגסטע פראָבלעמען וואָס מאַטערן אַזוי דעם יודישען מענשען אין די היינטיגע צייטען פון שווערען עקאָנאָמישען און גייסטיגען קריזיס.

אין דעם קאָנצערט־טייל נעמען אנטייל דער בעריהמטער שיר־כאָר אונטער דער דיריגענטשאַפט פון פראָפ. פייווישעס און דער בעריהמטער קינסטלער פיאַניסט ארטור באַלזאַם.

ביי דער אַקאַדעמיע וועט אויך זיין אַנ׳אויסשטעלונג פון די אויסגאַבעס פון „ייווא״, אַראַנזשירט פון קינסטלער הענעך בארטשינסקי.

אָנהויב פינקטליך 9 אָוועגד.

דער טרויער אין די שולעס

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן טויט פון מאַרשאַל פילסודסקי

די דעלעגאַציעס זענען צוריקגעקומען פון קראַקא

די שול־מאַכט האָט פעראָרדענט, אַז אין אַלע מיטעלע און פאָלקס־שולען זאָלען אין משך פון דער לויפענדער וואָך געפיהרט ווערען שמועסען וועגען די טאַטען און אידעאָלאָגיע פון מאַרשאַל פילסודסקי, אין דער העלפער צייט דאַרפען פאָרקומען ספּעציעלע אַקאַדעמיעס צו בעעהרען דעם אַנדענק פון דעם פאָלקס־פיהרער.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער פעראָרדנונג ווערען אָפּגערופען אַלע אימפּרעזעס, אויספלוגען א. א. וו.

*

צוליב דעם, וואָס אין חודש מאַי ווערען געווענליך געפייערט „די וואָך פון קינד״ און „וואָך פון מוטער״ דערוויסען מיר זיך, אַז צוליב דעם טרויער וועלען די פייערונגען איבערגעטראָגען ווערען אויף הערבסט.

*

צוליב דעם 25־טען יאָהרצייט פון עליזאַ אָזשע שקאַ האָבען הייי־יאָהר געזאָלט פאָרקומען פערשידענע פייערליכקייטען. צוליב דעם טרויער וועלען אויך די דאָזיגע פייערליכקייטען איבערגעטראָגען ווערען.

*

נעכטען האָלב 10 אַ זייגער זענען צוריקגעקומען פון קראַקאָ די דעלעגאַציעס פון לאָדז און פון דער וואָיעוואָדזטוואָ, וועלכע האָבען אָפּגעפיהרט די אור נעם מיט ערד אויף דעם אָנדענקונגס־באַרג פון פער שטאָרבענעם מאַרשאַל פילסודסקי.

*

אין די קינאָס און טעאַטערן האָט מען נעכטען אָנגעהויבען שפּילען. די פרעקווענץ אין אָבער געווען זעהר אַ שוואַכע.

פייערליכע הזכרה נאָכן מאַרשאַל פילסודסקי

אין דער שוהל פון גימנאַזיום אויף פּאַמאַרסקאַ 46

שבת איז אין דער שוהל ביי דער גימנאַזיום פון דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען טעכניש וויסענשאַפט צווישען יודען, פּאַמאַרסקאַ 46 פאַרגעקומען אַ פייערליכע הזכרה נאָכן פערשטאָרבענעם מאַרשאַל פילסודסקי.

די הזכרה האָבען בייגעוואוינט אַלע שילער פון דער גימנאַזיע און דער פאָלקס־שול, די דירעקציע, לייטונג און די לעהרערשאַפט.

די תפילה האָט אָפּגעריכט דער שוהל־חזן זשאָלאַנדזש, וועגען מאַרשאַל פילסודסקי׳ס לעבען און ווירקען האָט גערעדט דער לעהרער ה׳ גראַ־דאָווסקי.

די הזכרה האָט זיך פערענדיגט ביי אַ זעהר פייערליכער שטימונג.

טרויער־הזכרה אין דער וואהלינער שוהל

שבת נאָך קריאת התורה איז אָפּגעריכט געווערען אַ פייערליכע הזכרה נאָך מאַרשאַל פילסודסקי עס האָבען גערעדט הרב סעגאַל און ד״ר מאַרעק. דער כאָר האָט געזונגען געהעריגע פסוקים פון תהלים און נאָכדעם האָט דער חזן ה׳ סאָלאָוויטשיק געמאַכט אַ אל מלא רחמים.

דער גרויסער עולם וועלכער האָט פערפולט די שוהל האָט מיט גרויס ערנסט אויסגעהערט דעם רעדעס און די הזכרה שטעהענדיג.

Dr. med. P. Braun
צורסגעקעהרט פון פאַריז
ספּעציאַליסט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 8–1 און פון 4–8 אָוו.
Cegielniana 4, tel. 100-57.

טרויער־פּאַסט־מאַרקען

(א) דעם 15 ד. ח. זענען אַרויסגעלאָזט געוואָרען נייע פּאָסט־מאַרקען, דאָס זענען טרויער מאַרקען און דער פּרייז פון 5, 15, 25, 45 גראָשען און צו 1 זל.

אַ חוץ דעם וועלען אַרויסגעלאָזט ווערען פּאָסט מאַרקעס צו 25 גר. אין צוזאַמענהאַנג מיט אָנ שיטען דעם געדענקס־באַרג אויפ׳ן נאָמען פון מאַרשאַל פילסודסקי.

די דאָזיגע פּאָסט־מאַרקען וועלען זיין אין גאַנג נאָר אין דער צייט פון טרויער און ביז עס וועט אָנגעשיט ווערען דער געדענקס־באַרג שפּעטער וועלען גילטען די נאָרמאַלע מאַרקען.

אין ווילקער בית־המדרש

אין שבת פאָרגעקומען אַ הזכרה נאָכן פער שטאָרבענעם מאַרשאַל פילסודסקי, דאָס בית המדרש איז געווען פול געפּאַקט, ס׳איז געהאַלטען גערן אַ רעדע וועגען מאַרשאַל און ס׳איז געמאַכט געוואָרען אַנ׳אל מלא רחמים.

טרויער־זיצונג אין יודישען רעטונגס־קאָמיטעט

אין יודישען רעטונגס־קאָמיטעט איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ טרויער־זיצונג צום אָנדענק פון פערשטאָרבענעם מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט פרעזעס בודזינער.

עס איז אַרויסגעשיקט געוואָרען צום פרעמיער סלאַוועק פאָלגענדע דעפּעשע: „דער יודישער רעטונגס־קאָמיטעט אין לאָדז איז טיף גערירט צוליב טויט פון שעפער פון אויפלעבענדען פוילען, פון ערשטען מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי און פערריינינגט זיך צום אַלגעמיינעם טרויער פון גאַנצען פוילישען פאָלק.

אַחוץ דעם האָט פרעזעס בודזינער זיך איינגעשריבען אין נאָמען פון רעטונגס־קאָמיטעט אין אָנדענק־בוך, אין דער וואָיעוואָדזטוועט.

ר. איזראַעל
משומדים
סענסאַצ. שפּאַנענדער ראָמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

(18)

— נחום, וואָס טוט זיך מיט אייך? בערוהיגט זיך אביסעל, האָט בעריש געזאָגט, וואוהין זאָל איך געהען מיט אייך.

— קום בעריש, מיר דאַרפען געהען אין דער פּאָליציי, דאָרט וועסט דו דערצעהלען, אַלץ וואָס דו האָסט געזעהען, פאַר מיר איז ווייניג, אַז דו האָסט דערצעהלט זיי דאָרט ווילען אויך וויסען. איך וויל נישט בלייבען דער נאַר....

בעריש איז מיטגעגאַנגען מיט נחומ׳ען, זיי זענען איבער די גאַסען נישט געגאַנגען נאָר געלאָפען, ביז זיי זענען געקומען צום בנין וואו ס׳האָט זיך געפונען די פּאָליציי, האָט מען זיך שוין געהאַט שטאַרק פעראינטערעסירט מיט דעם ענין פון אידאַ ראָזען, דעריבער האָט מען בעריש׳ן באַלד אויסגעהערט, ער האָט דערצעהלט דאָס זעלבע, וואָס ער האָט מיט אַ שעה פריהער דערצעהלט נחומ׳ען און זיין ווייב.

— וועט איהר קענען אָנווייזען אויף דעם הויז וואוהין דאָס מיידעל מיט דעם קריפּעל זענען אַריינגעגאַנגען?

— געוויס וועל איך קענען אָנווייזען, איך בין דאָך מיטגעגאַנגען במעט ווי ביז אהין.

— גוט, איהר פאַניע ראָזען, קענט געהען אהיים, איהר זענט נישט מעהר נויטיג, און איהר — האָט מען זיך געווענדעט צו בעריש׳ן — וועט ארויסגעהען פון דאַנען און גלייך געהען צום אָרט, וואו מ׳האָט אריינגעפיהרט דאָס מיידעל. קומענדיג צו דעם דאָזיגען בנין וועט איהר זיך אָפּשטעלען אויף אַ מינוט און דאַן וועט איהר זיך קענען אָוועקגעהען אייער וועגס, איהר זאָלט אָבער מיט קיינעם נישט רעדען וועגען דער געשיכטע, קיינעם נישט דערצעהלען וועגען דעם און נישט ערלויבען, אַז מען זאָל פון אייך אויסגאַרען דעם סוד.

בעריש איז אָוועקגעגאַנגען, ער האָט פערשטאַנען אַז די פּאָליציי האָט אימיצען נאָכגעשיקט נאָך איהם, כדי צו זעהען, וואו דאָס געהיימע אָרט געפינט זיך. ער אַליין האָט שוין געהאַט חרטה בעקומען פון דעם גאַנצען עסק. פאַרוואָס ער האָט זיך אַריינגעמישט, צוליב וואָס ער איז געקומען צו נחומ׳ען און איהם וועגען דעם דערצעהלט, בעריש איז געגאַנגען גלייך אהין צום אָרט, וואו ער האָט מיט זיינע אייגענע אויגען געזעהען, אַז מ׳פיהרט דאָרט אריין יהודית׳ן. ער איז געווען איבערצייגט דערין, אַז ער האָט נישט קיין טעות, וועגען דעם האָט קיין שום ספק נישט געקענט זיין. דאָרט ביים טויער האָט ער זיך אויף אַ ווײַלע אָפּגעשטעלט. דאַן האָט ער זיך אויס געדרעהט און איז צוריק אָוועק אין שטיבעל אריין. אויפ׳ן וועג האָט ער זיך אומגעקוקט, געפּרובט צו בעמערקען די מענשען, וועלכע זענען איהם נאָכגעגאַנגען, ער האָט אָבער קיינעם נישט בעמערקט, און איז אָוועק זיין וועגס. דאַנקענדיג גאָט, אַז ער איז פון דער געשיכטע ארויס בלויז מיט קליינע שרעק.

קאַפּיטעל 8

סאַבאַ און אידאַ

די מאַדאַם פעלא, דיזעלבע, וועלכע האָט אויסגעפרעסט ביי מאַריאַנען אַ בריף, אַז ער זאָגט זיך זיך אָפּ פון סאַבאַן איז איצט געזעסען און קאָנפערירט מיט דער טענצערין אין האָטעל וואו זי האָט געוואוינט.

— האָסט געהערט סאַבאַ דאָס נייעס? האָט פעלא געזאָגט.

— ניין, כ׳האָב נישט געהערט, וועגען וואָס האָט דעלט איך?

— מיר האָבען איבערגעריסען דיין קאָנטראַקט מיט דעם קאַבאַרעט.

— פאַרוואָס עפּעס אַזוי פּלוצלונג? האָט זיך סאַבאַ געוואונדערט.

— ווייל מיר האָבען בעשלאָסען פון דאַנען אַוועקצופאָהרען.

— האָט איהר שוין פאַר מיר אַנ׳אַנדער אַנגאַזשאַמענט?

— נאָך נישט, אָבער פאַר דיר וועט נישט זיין שווער צו בעקומען אַנ׳אַנגאַזשעמענט.

— און מיך האָט איהר אויך געפרעגט, צי איך וויל איבערריסען דאָ אין קאַבאַרעט. איך האָב דאָ ערפאָלג און וואָלט געקענט פערענדיגען מיין קאָנטראַקט.

— ניין, מיר האָבען בעשלאָסען, אַז נישט, אַז מיר זאָלען אינגאַנצען פון דאַנען אָוועקפאָהרען.

— און מיך האָט איהר אויך וועגען דעם געפרעגט?

— דו האָסט פערגעסען סאַבאַ, אַז דו האָסט נישט קיין דעה ביי די קאָנטראַקטען, וואָס פאַראַ מיר זאָלען שליסען, ווען מיר זאָלען זיי איבערריסען און וואו מיר זאָלען פאָהרען.

— איך קען פון דאַנען נישט אָוועקפאָהרען, האָט סאַבאַ געזאָגט, צוליב געוויסע סיבות מוז איך דאָ בלייבען.

— די סיבות וועגען וועלכע דיר האַנדעלט זיך, זענען שוין דורך אונז בעזייטיגט געוואָרען, אַזוי, אַז דו קענסט שוין רוהיג אָוועקפאָהרען.

סאַבאַ האָט נישט פערשטאַנען, וואָס פעלא רעדט אַז איהר.

— וואָס מיינט איהר דערמיט צו זאָגען?

— איך מיין צו זאָגען, אַז דיינע האָפענונגען זענען אומזיסט, אַז דאָס אויף וואָס דו האָפסט און ווארטסט, קען מעהר נישט פערווירקליכט ווערען.

— איך וועל נישט דערוויל פון דאַנען ארויספאָהרען, האָט סאַבאַ קאַטעגאָריש געזאָגט. איהר מענט איבערריסען דעם קאָנטראַקט איך קען אויף הערען ארויסצוטרעטען אין קאַבאַרעט, אָבער פון דאַנען אָוועקפאָהרען וועל איך נישט.

— דו וועסט יאָ פאָהרען, האָט פעלא געזאָגט, ווען איך וועל דיר עפּעס ווייזען.

פעלא האָט ארויסגענומען פון טאַש אַ בריף און איהם איבערגעגעבען צו לייענען סאַבאַ. דאָס איז געווען דער בריף, וועלכען מאַריאַן האָט אונטערגעשריבען און אין וועלכער ער טיילט מיט, אַז ער זאָגט זיך אָפּ פון סאַבאַן, אַז ער פערפליכטעט זיך מיט איהר זיך מעהר קיינמאָל נישט צו טרעפען און זי מעהר קיינמאָל נישט צו זעהען.

סאַבאַ איז בלאַס געוואָרען, האָט געציטערט ווי אין פיבער און האָט געזאָגט:

— דאָס איז נישט אמת, דאָס האָט ער נישט געשריבען מיט זיין גוטען ווילען, איהר האָט איהם געצוואונגען אַזוי צו שרייבען.

— דו ביסט אונדאַנקבאַר סאַבאַ, מיר האָבען איהם נישט געצוואונגען, צו שרייבען דעם בריף האָט איהם געצוואונגען זיין משפּחה און זיינע פריינד, ווען מיר האָבען דעם דאָזיגען בריף בעקומען פאַר דיר, האָבען מיר דיר געוואָלט פערשפּאָרען ענמעל נפש און דעריבער בעשלאָסען איבערצורייסען דיין קאָנטראַקט אין דער דאָזיגער שטאָט, כדי דו זאָלסט אָוועקפאָרען און פערגעסען אין דער גאַנצער געשיכטע, הגם דו ווייסט וויפיל מיר וועלען חיזק האָבען ביים איבערריסען אַזאַ קאָנטראַקט און דו ביסט אונדאַנקבאַר און האָסט נאָך פרעטענזיעס צו אונז.

— איך וויל זיך צוערשט זעהען מיט מאַריאַן בוסקאַ, דאַן וועל איך וויסען, וואָס אייך דערויף צו ענטפערען.

— דאָס איז ליידער נישט מעגליך, האָט פעלא געענטפערט.

— פאַרוואָס?

— ווייל מאַריאַן בוסקאַ איז אויך אָוועקגעפאָהרען פון דאַנען, כדי ער זאָל זיך ווידער נישט דאַרפען בעגעגענען מיט דיר, פאָלג מיך זיי נישט קיין קינד, פערגעס דערין, ס׳פעהלען נישט קיין מענער און העכערע פון איהם, שעהנער פון איהם, צו וואָס זאָלסט דו דיר דעם קאָפּ פערדרעהען, דו הויפּסט ערשט איצט אָן צו האָבען ערפאָלג, דו האָסט פאַר זיך אַ גרויסע צוקונפט, דו קענסט מאַכען אַ גרויסע קינסטלערישע קאַריערע און דו ווילסט זי שוין בעגראָבען און איבעריגענס, האַלט איך, אַז דו דאַרפסט זיך נישט לאָזען בעליידיגען, אויב ער האָט דיר געשיקט אַזאַ בריף, וואָלסט דו געדאַרפט ווירדיג דערויף צו ענטפערען.

(פאָרטזעצונג קומט)

„אז מיין ווייב איז געשטארבען, מעג איך אויספיר־הרען די עקסמיסיע!"

אזוי טענה׳ט אַ לאדזער הויזווירט צו אַ רבי׳ן, וועלכער אינטערווענירט ביי איהם לטובת אנ׳עלענדע לאקאַטארקע, אנ׳אלמנה מיט דראבנע יתומים

ר׳ וואָלף ש., דער בעזיצער פון אַ הויז אויף שדורמיעסקאַ גאַס איז בעקאַנט אין דער גאַנצער געגנד מיט זיין ברוטאַלער בעציהונג צו די לאָקאַטאָרען. דירה־געלד מוז מען איהם צאָהלען צו דער מינוט און דוקא פאָראויס. קוים פערשפּעטיגט מען אַ טאָג, שלעפּט ער שוין אין געריכט און דאַן מוז מען איהם אומקעהרען די קאָסטען ביז צו אַ גראָשען, אַז נישט ליציטירט ער אויס פון שטוב דעם לעצטען חפץ און שטעלט זיך אויך נישט אָפּ פאַר קיין עקסמיסיע.

בכלל האָט דער דערמאָנטער ווירט אַ שוואַכקייט צו פערפיהרען געגען די לאָקאַטאָרען פּראָצעסען. פאַר יעדער קליינינקייט און ווי באַלד ער נעמט זיך צו עמיצען, יאָגט ער און פּלאָגט ער איהם אזוי לאַנג ארום ביז ער פערטרייבט איהם נישט ארויס אינ־גאַנצען פון הויז אַ צוטרעטענעם און צובראָכענעם.

ס׳העלפט נישט קיין בעטען און איבערבעטען, ס׳פּועל׳ן נישט דאָ ביי איהם קיין מענשען, ר׳געהט נישט צו קיין דין תורות, דאָס איז אַ יוד מיט אַ זשאַבע־פּלוט.

און דאָך וויפיל רשעות דער דאָזיגער מענש פער־מאָגט נישט אין זיך, פונדעסטוועגען איז ער נאָך אַ צדיק אין פערגלייך מיט זיין ווייב.

גראָד וואוינען אין זעלבען הויז בלויז אָרימע־לייט, וועלכע זענען נישט ביכולת זיך ארויסצוקריגען פון גיהנום און מוזען דעריבער ליידען און שווייגען.

— — — — — — — — — — — — —

מיט אַ צייט צוריק האָט זיך געפּרענגט צו ציהען קיין לאָדז אַ יודישע באַלעבאַטישע משפחה פון אַ שטעטעל הינטער ראַדאָם, אין דער היים האָבען זיי איינגעפאַקט אַ קרעמעל, פערקויפט אַ שטיקעל נחלה און מיט׳ן צוזאַמענגעשטעלטען געלד געקומען אהער עיכען דאָ אַ תכלית.

מעקלער האָבען דער פּראָווינצער משפחה אונ־טערגעפיהרט אַ דירה אין ש.׳ס הויז. דער ווירט האָט פון דינגער אָפּגענומען אַ פּאָר הונדערט גילדען אָפּ־טרעט־געלד, דירה־געלד פאַר אַ יאָהר פאָראויס און אַ חוץ דעם האָט ער אויך געמוזט אָפּשטעקען אַ שעה־נע מטבע אויף רעמאָנט קאָסטען, קורץ: ר׳ וואָלף ש. האָט ארויסגעצויגען פון פּראָווינצער יוד דריי־פערטעל פון דער געבראַכטער סומע און פאַר דער רעשט האָט ער זיך געגומען צו האַנדלען.

דעם יוד איז אָבער הפנים נישט בעשערט געווען צו האָבען נחת פון לאָדז. ערשטענס האָט ער אין אַ קורצער צייט אָנגעוואוירען דאָס גאַנצע געלד אין האַנדעל אזוי, אַז אין אַ געוויסען טאָג האָט ער שוין נישט געהאַט מיט וואָס אַ ברויט צו קויפען. צווייטענס האָבען איהם אויך אָנגעהויבען צו קרענקען די קינדער און אין משך פון נישט קיין גאַנצע 3 חדשים זענען איהם 2 דערוואַקסענע זיהן אוועקגע־שטאָרבען. די שווערע איבערלעבענישען האָבען אויף דעם פּראָווינצער יוד אזוי שמערצליך געווירקט, אַז ער איז אריינגעפאַלען אין אַ געפעהרליכע קראַנקהייט.

דערווייל איז אדורך דאָס יאָהר, רב וואָלף ש. האָט באַלד אָנגעהויבען צו רייסען פּאָראויס דירה־געלד און איידער ער האָט זיך ארומגעקוקט, האָט ער זיך שוין געהאַט פערזעהן מיט אַ „ווירקָ" אויף דער סומע. ר׳האָט אויך גלייך אדורכגעפיהרט אַ זאיינטשע און אָנגעזאָגט אַ ליציטאַציע. די ווירטין האָט אָבער נישט געלאָזט זיך ווייבער מאַכען און דורכגעפיהרט די ליציטאַציע. אויספערקויפענדיג דעם קראַנקען און פעראָרימטען יוד אַלע שטוב־זאַכען. די ליציטאַציע האָט שוין צום איבריגען דער־שלאָגען דעם אומגליקליכען יוד, ער איז דערפון אריינגעפאַלען אין אַזאַ פערצווייפלונג, אַז אין אַ גע־וויסען מאָמענט איז ער בענאַנגען זעלבסטמאָרד, אי־בערלאָזענדיג אַ צעבראָכענע אלמנה און 4 קליינע יתומימלעך.

די אכזריות׳דיגע ווירטין האָט זיך נישט בעג־נוגענט מיט דער אָפּגעטוענער מעשה־רע, זי האָט דורך דער צייט אויך ארויסבעקומען אויף דער שווער געטראָפענער משפחה אנ׳עקסמיסיע און זיך געגרייט זי אויסצופיהרען.

דער צער און דער וועהטאָג פון דער אלמנה און יתומים, די קללות פון די שכנים האָבען זיך ענדליך נוקם געווען אין דער האַרצלאָזעווירטין. זי איז פּלוצ־לינג קראַנק געוואָרען. די קראַנקהייט האָט זיך קאָמ־פּליצירט. מ׳האָט געפרענגט די גרעסטע דאָקטוירים, אָנגעוואַנדען אַלערליי רפואות. קיין שום זאַך האָט אָבער נישט געהאָלפען, דער קראַנקער איז געוואָרען וואָס אַמאָל ערגער. אַז ס׳האָט שוין געהאַלטען מיט איהר גאָר שמאָל, האָבען די שכנים אויסגענוצט דעם מאָמענט און זיך געוואַנדען צו אָנ׳אָנגעזעהענעם רבי, אַז ער זאָל ווירקען אויפ׳ן ווירט, אַז ער זאָל זיך אָפּזאָגען פון דער עקסמיסיע.

דער רבי האָט ארויסגערופען דעם ווירט און איהם פערזיכערט, אַז אויב ר׳וועט געבען תקיעת־כף, אַז ער וועט נישט די אלמנה מיט די יתומים ארויס־ווארפען, וועט בזכות זה זיין ווייב געזונד ווערען. נאָך לאַנגע אַמפּערנישען האָט דער ווירט ענדליך מסכים געווען און דעם רבונ׳ס פערלאַנגט צוגעזאָגט צו ערפילען.

און מערקווירדיג, באַלד נאָכדעם האָט זיך טאַקע אָנגעהויבען צו בעוויזען אַ בעסערונג, וועלכע האָט זיך מיט יעדען טאָג געשטאַרקט; ס׳האָט שוין גע־האַלטען אפילו אזוי ווייט, אַז די קראַנקע האָט שוין געקאָנט פערלאָזען דאָס בעט.

די שכנים האָבען אָנגעהויבען צו פערגע־סען אין אַלע עוולות און זענען געווען צופרידען, וואָס די ווירטין איז געזונד געוואָרען. זיי זענען גע־ווען זיכער, אַז איצט וועט שוין די אלמנה נישט עקסמיטירט ווערען און זיי האָבען אויך געגלויבט, אַז פון איצט אָן וועט די ווירטין בכלל ווערען אנ־אנדער מענש. די פרייד פון דער אלמנה מיט די יתומים איז נישט געווען צו בעשרייבען. זיי האָט זיך אויסגערוכט אַז זיי וועלען שוין זיין פערזאָרגט ווענינסטענס מיט אַ דאַך איבערן קאָפּ.

מאַכט זיך אָבער אַ צופאַל, אַז די ווירטין דער־קיהלט זיך און די קראַנקהייט בענייט זיך און דאָס מאָל מיט אַזאַ שאַרפער טעמפּע, אַז אין משך פון 7 טעג שטאַרבט זי אוועק.

באַלד אַ טאָג נאָך דער שבעה בעקומט די אלמנה אנ׳אָנזאָג פון קאָמאַרניק אויף אנ׳עקסמיסיע, שכנים לויפען ווייטער אוועק צום רבי׳ן. דער רבי׳ווענדעט זיך ווידער צום בעל דבר, פּרובט מיט איהם איינ־טענה׳ן, מוסרט איהם אויס, דער הויזווירט אגב אַ גאַנצער בוימעל־יוד, ענטפערט דעם רבי׳ן הוצפּחדיג:

אַז דער רבי האַלט נישט זיין וואָרט, דאַרף איך נישט האַלטען מיין וואָרט. דער רבי האָט צוגעזאָגט, אַז מיין ווייב וועט געזונד ווערען, וואָלט איך דאַן נישט אויסגעפיהרט די עקסמיסיע, איז זי אָבער גע־שטאָרבען, וועל איך נישט קוקען אויף קיין גליקען און וועל די עקסמיסיע יאָ אויספיהרען..

און ער האָט זי טאַקע יענע וואָך אויסגעפיהרט.

ארגום

Dr
Wołkowyski
דאָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען. מענער-שוועכע
פון 8–11 בייטאָג און פון 4–9 אָוועגד

רעפּרעזענטאַנץ־טעאַטער „ראַזמאַיטאַשטשי" ציגעל־גאַס 27, טעל. 25-112
דיר.: ד. צעלמייסטער

לעצטע גאַסטשפּילען! פון די בעריהמטע אַמעריקאַנער סטאַר־קינסטלער
סיידי שיינגאָלד
— אין —
סעם אויערבאַך
היינט, מאַנטאָג, 9.30 אָוונט

גרויסע הנחה־פּאַרשטעלונג. אַ פּרייזען נאָר 1 זל. אַלע בילעטען אין פּאַרטער אין 2 זל.
„די פרוי, וואָס שווייגט"
מאַרגען דינסטאָג „מאַמע און געליבטע" מעלאָדרעמע
פּרייזען: נאָנען פּאַרטער 1 זל.
בעמ. אַלע געקויפטע בילעטען אויף מאָנטאָג, 13 מאַי זענען גילטיג אויף היינט מאָנטאָג, 20 מאַי.

נאָך דעם בערנער פּראָצעס

וועגען די „פּראָטאַקאָלען פון זקני־ציון"

(עדע פון דער 3־טער זייט)

שען די געשיכטע אזן די מנהגים פון דער פריימיז־רעריי.

לסוף לאָזט זיך פליישהאַוער פאָרלעזען דעם פּראָטאָקאָל, צי עס איז אין איהם גענוי פערשריבען געוואָרען דאָס, וואָס ער האָט געזאָגט, מחמת „עס האָבען זיך אין סטענאָגראַם געקענט אריינגנב׳ענען טעות׳ן, פאַר וועלכע מען וועט איהם שפּעטער מאַ־כען פאַראַנטוואָרטליך"...

דער ריכטער ערקלערט דאַן, אַז דער אָנגעקלאָג־טער (פליישהאַוער) האָט אַ חודש צייט צו מאַכען זיינע פּראָצעס־פאָרשלאָגען. די הויפּט־פערהאַנד־לונג ווערט בעשטימט אויף דעם 28. אויגוסט ה. י.

„פון יעדען זייטעל שפּריצט בלוט"

די ענגלישע פּרעסע ווענען אורטייל אין פּראָטאַקאָלען פּראָצעס

לאָנדאָן (יט״א) ארומרעדענדיג דעם אורטייל אין בערנער פּראָטאָקאָלען־פּראָצעס שרייבט „מאַנ־טשעסטער גאַרדיען" אין אַ לייט־אַרטיקעל:

דער בעשלוס פון בערנער געריכט, וואָס האָט געשטעמפּעלט די פּראָטאָקאָלען אַלס פעלשונג, קען אונז פיל לערנען וועגען דעם שענדליכען געוועהר, מיט וועלכען מען האָט זיך בענוצט אין פאַר־מלחמה׳דיגען רוסלאַנד, נאָכמלחמה׳דיגען דייטשלאַנד און אוסטריע, וואו מען האָט געוואָלט רעכטפערטיגען פּאָגראָמען און אויפהעצען ראַסען־שנאה. די גע־שיכטע פון דער פעלשונג איז אין בערן בעהאַנ־דעלט געוואָרען גרינדליכער ווי ווען ס׳איז פריהער און — לאָמיר האָפען — צום לעצטען מאָל.

דאָס בלאַט בעהאַנדעלט די געשיכטע פון פאַל־סיפיקאַט און בעמערקט, אַז די שווייצאַרישע נאַ־ציס האָבען געהאַט די גלענצענדסטע געלעגענהייט צו פערטיידיגען זיך און, אַז זייער דייטשער עקס־פּערט האָט לאַנגע טעג געוויילט און געמוטשעט דאָס געריכט און אין סך־הכל נישט געפונען קיין בעסערע בעווייזען פון דער אויטענטישקייט, ווי דעם פעל־קער־בונד, קעלאָג־פּאַקט און אַ״י־מאַנדאַט — אַלץ כשר־יודישע פּראָדוקטען.

פליישהאַוער — שרייבט דער „מאַנטשעסטער גאַרדיען" — האָט גערעדט די זעלבע פאַנטאַסטישע אונזינניקייטען, וועלכע אַלפרעד ראָזענבערג חזר׳ט כסדר אויבער מיט אַזאַ עקשנות. ער האָט געמוזט פערטיידיגען אַ פּובליקאַציע, וועלכע איז רעקאָמענ־דירט אין די דייטשע שולען אַלס טעקסט־בוך פאַר׳ן אונטערריכט, און וועלכע היטלער אַליין ציטירט אין „מיין קאַמף". די דייטשע עפענטליכקייט מעג זיך זיין ווייטער פערפיהרט, אָבער די ציוויליזירטע וועלט וועלכע האָט דעם מינדעסטען אָנשפּרוך אויף אנ׳אָב־יעקטיווען אמת, וועט וויסען, ווי צו אורטיילען וועגען רעזולטאַטען, וואָס פּראָפאַגירט ראַסען־שנאה מיט דער הילף פון אַזאַ פאַלסיפיקאַט און בלבול.

„נייוס קראָניקל" שרייבט צוו. אנד.: אַז די „פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון" זענען אַ בעשיינפערלי־כע פעלשונג, דאָס האָט מען גוט געוואוסט זייט פיל יאָהרען. אין ליכט פון אמת וואָלט געווען אנ׳אָב־סורד יעדער אנדער אורטייל ווי דער, וועלכער איז געפאַלען אין בערן. אָבער די וועלט, אין וועלכער עס ווערען בעגאַנגען אַזוי פיל אונזינניקייטען, דאַר־פען מיר זיין דאַנקבאַר, דאָס אין דער שווייץ איז דאָס ליכט פון פערשטאַנד נישט אויסגעלאָשען גע־וואָרען דור דער דיקער פינסטערניש פון משוגענע פּאַראַנאָרטיילען.

דער „סטאַר" שרייבט צוו. אנד.

אַ שווייצאַריש געריכט האָט כאַראַקטעריזירט אַלס „לעכערליכען אונזין" דאָס משונה׳דיגע טעקסט בוך פון אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע, וואָס איז בעקאַנט אַלס „פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון". די דאָזיגע אידיאָטישע פּלוידעריי האָט בעקומען איהר ריכטיגען פּסק. אמאָל איז זי געווען אַ פלי זין אין די הענט פון דער צאַרישער פּאָליציי היינט בענוצען זיך מיט איהר די נאַציס. עס וואָלט געווען צו פיל צו האָפען, אַז דערמיט איז דער פאַלסיפיקאַט שוין ער־לעדיגט לעולם ועד, קיינער אָבער וועט שוין מעהר נישט קענען בעהויפּטען, אַז ער וויים נישט, ווי עס האַלט מיט דער פעלשונג אין דער אמת׳ן.

„דיילי עקספּרעס" שרייבט צוו. אנד. אין לייט־אַרטיקעל:

האָט איהר געהערט וועגען די „זקני־ציון פּראָ־טאָקאָלען"? זיי זענען אפשר די גרעסטע פעלשונג אין דער געשיכטע. פון יעדען זייטעל שפּריצט בלוט. די צאַר־אָנהענגער האָבען מיט זייער הילף אָנגע־צונדען דעם המון געגען יודען, און דער נאַצי־שעף דעקאָמענדירט זיי צום שטודיום. דאָס שווייצאַרישע געריכט האָט זיי געשטעמפּעלט ווי זיי פערדינען — „לעכערליכער אונזין".

„אז מיין ווייב איז געשטארבען, מעג איך אויספיר־הרען די עקסמיסיע!"

אזוי טענה׳ט אַ לאדזער הויזווירט צו אַ רבי׳ן, וועלכער אינטערווענירט ביי איהם לטובת אנ׳עלענדע לאקאַטארקע, אנ׳אלמנה מיט דראבנע יתומים

אויף
100 מענשען
רויכערן 99

די איינציגע אונשעדליכע פאַר׳ן געזונד פאַטע־טירטע 4־וואַטקאַווע גילזען זענען

„OSMAN"

האַנדעל און אינדוסטריע־אנגעשטעלטע

זאָלען אנגענומען ווערען צו דער אר־בייט דורך די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען

(א) די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען פון די אָנגעשטעלטע און האַנדעל און אינדוסטריע, האָ־בען בעשלאָסען אָנצוהויבען אַנ׳אַקציע, אַז די אָנגעשטעלטע זאָלען אָנגענומען ווערען אויף די פאַסטענס דורך די פעראיינען. דער אויפ׳ן אויף וועלכען די אָנגעשטעלטע ווערען אָנגענומען איצט צו דער אַרבייט שאַפט פאַר די אָנגעשטעלטע זעהר שווערע אַרבייטס־בעדינגונגען, זיי ווערען אויפ׳ן שרעקליכסטען אופן עקספּלאַטירט דורך די אַר־בייטסגעבער.

די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען וועלען אַלזאָ שטרעבען די אָנגעשטעלטע זאָלען אָנגענומען ווע־רען דורכ׳ן פעראיין כדי דער פעראיין זאָל קע־נען האָבען אַ קאָנטראָלע איבער די אַרבייטס־בעדינגונגען פון די אָנגעשטעלטע.

יעדער פערזיכערטער וועט קאַסטען די אובעזפּיטשאַלניע 48.9 זלאָטעס

(א) לויט׳ן בודזשעט, וועלכען עס האָט צוזאַ־מענגעשטעלט די אובעזפּיטשאַלניע, זאָל די נאָר מע פון די אויסגאַבען אויף יעדען פערזיכערטען אויסמאַכען 48.9 זלאָטעס. אין דער סומע געהט אַריין אויף דאָקטוירים הילף, מעדיצינען, אַדמיני־סטראַציע א. ד. ג.

פון צייטונגס־פערקויפער־פעראיין

ביי פועלי־אמוני־ישראל

(–) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אקציע געגען דער ענדעקישער צייטונג „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ", וועלכע ווערט באַיקאָטירט סיי דורך די צייטונגס פערקויפער, וועלכע ווילען זיי נישט פערשפּרייטען אין סיי דורך די אַגענטען געבער, האָט דער צייטונגס פערקויפער פעראיין ביי פועלי אמוני ישראל אין לאָדז, פילסודסקיעגאָ 66 בעשלאָסען צוצו שטעהן צו דער אַלגעמיינער אקציע און נישט פערשפּרייטען די דערמאָנטע צייטונג.

קינאָ־טעאַטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
הייבט און פאַלג. טעג
JOSE MOJICA
אין דעם מיטרייסענדען און פרעכטיגען פילם א.נ.
דאָס ליך
פון אַ קאַזאַק
אויסערן פּראָגראַם:
וואָכען־איבערזיכט פון פאַט.
אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער

פערזאמלונג פון שניידער־צעך

אין אייגענעם לאָקאַל איז אונטערן פאָרזיץ פון ה׳ סט. גלאַטמאַן פאָרגעקומען אַ אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון שניידער־צעך אין לאָדז.

נאָכדעם ווי די פערזאַמלונג האָט בעהערט מיט אויפשטעהן פון די ערטער דעם אַנדענק פון פערשטאָרבענעם ערשטען מאַרשאַל פון פוילען יוזעף פילסודסקי, איז די פערזאַמלונג צוגעטרעטען צו בעטראַכטען פאָלגענדען טאָג־אָרדנונג: דאָס איבערלייענען דעם פּראָטאָקאָל פון דער לעצטער אַלגעמיינער פערזאַמלונג, טעטיגקייטס־בעריכט, קאַסע־בעריכט, בעריכט פון דער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע, קריטיק איבערן בעריכט, וואהלען פון אַ סטאַרשי, פּאַרסטאַרשים, פערוואַלטונג, רעווידיר־קאָמיסיע און שידס־געריכט, שטייער־פראַגען און פרייע פאַרשלאָגען.

נאָכ׳ן איבערלייענען דעם פּראָטאָקאָל פון דער לעצטער אַלגעמיינער פערזאַמלונג גיט אָפּ דער פּאָד־סטאַרשי ה׳ מאָרדקיעוויטש דעם טעטיגקייטס־בעריכט, אין וועלכען ער ווייזט אָן, אַז אין פערלויף פון דער בעריכטס־צייט איז די צאָהל מיטגלידער געשטיגען מיט 130 פערזאָן, די פערוואַלטונג האָט אָפּגעהאַלטען דורך דער צייט 105 זיצונגען. די פערוואַלטונג איז געווען פערוואָרפען מיט אַ סך אַרבייט פאַר די האַנדווערקער־קאַמער ווי אויך איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ אונטערשטיצונגס־קאַסע פאַר פעראָרימטע שניידערס, אויפ׳ן נאָמען פון פערשטאָרבענעם מיטגליד יעקב מאָשקאָוויטש.

ה׳ סט. גלאַטמאַן ערגענצט דעם בעריכט און ווייזט אָן ביי וואָס פאַר׳ע שווערע בעדינגונגען עס איז די פערוואַלטונג אויסגעקומען צו אַרבייטען.

ה׳ קאַזאַנאָווסקי גיט אָפּ אין נאָמען פון דער רעווידיר־קאָמיסיע דעם בעריכט, אין וועלכען ער בעשטעטיגט די אָרדנונג אין די צעך־ביכער.

נאָך דער קריטיק דריקט די פערזאַמלונג אויס איהר צוטרוי צו דער אָפּטרעטענדער פערוואַלטונג.

עס ווערט אויך אָנגענומען דער בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1935.

עס ווערען אַדורכגעפיהרט די וואהלען, וועלכע געבען פאָלגענדען רעזולטאַט: אַלס צעך־סטאַרשי — ה׳ אהרן גלאַטמאַן, פּאַרסטאַרשים — מאיר צאַרסקי, משה גורט און אברהם מאָרדקיעוויטש.

פערוואַלטונג: ה״ה הערשקאָוויטש מאיר, בעקער אברהם, באַנד שמואל, מאַיערטשיק מאַריאַ, בעקער ליפּמאַן, ראָזענבלאַט וואָלף, ברייטשטיין שלמה, זלאָטאַגורסקי שמואל און שוואַרץ פישעל. פערטרעטער: ה״ה רודניצקי וואָלף, שטיפט לעאָ, לייזעראָוויטש יעקב, ריבאַק דאַניעל און הערשקאָוויטש הערץ. רעוויזיאָנס־קאָמיסיע: ה״ה געלאַסען אברהם, קאַזאַנאָווסקי שלמה, קאַזשמינסקי מרדכי און אָפּאָטשינסקי ישראל. שידס־געריכט: ה״ה צאַריסקי מאיר, אָפּאָטשינסקי ישראל און כודי חיים.

סעקרעטאַר ראָזענצוויג רעפערירט דיפראַגע פון די לעצטע שטייער־הנחות און ווערמיט שליסט ה׳ סט. גלאַטמאַן די פערזאַמלונג.

גאַרטען־פערוויילונג לטובת די מעדעם־שולען

די צוגרייטונגען צו דער גאָרטען־פערוויילונג פאַר די שולען און קינדער־היימען פון מעדעם־קוראַטאָריום אין לאָדז, זענען אין פולען גאַנג ווייל די פערוויילונג קומט שוין פאָר דעם 25־טען מאַי ה. י. צענדליגער פאַנטען זאַמלער פיהרען ענערגיש זייער אַרבייט אין משך פון די לעצטע פאָר טעג זענען געזאַמעלט געוואָרען עטליכע הונדערט פאַנטען.

ס׳ווערען צוגעגרייט אַ גאַנצע רייה נייע אַטראַקציעס, נישט געזעהענע נאָך אין לאָדז.. אויסער דעם קומען אין פּראָגראַם דער סימפאָנישער אָרקעסטער מיט זיין מוזיק, דער בלאָז־אָרקעסטער פון דער „קולטור־ליגע״ מיט זיינע אַרבייטער און פאָלקסמאָטיוען, טאַנץ דויעט, איבונגען פון די „מאָרגענשטערן״ ספּאָרטלער א.א.וו

די פערוויילונגען איינגעאָרדענט אין העלענאָון דורכן מעדעם־קאָראַטאָריום זענען שוין געוואָרען ממש אַ נויטווענדיגקייט פאַר די ברייטע מאַסען פריינד פון די יודיש וועלטליכע שולען, וועלכע טרעפען זיך אויף די דאָזיגע פערוויילונגען.

יאַנקעל אַדלערס אויסשטעלונג

(6 שיערפיען גאַס 2)

דער לאָדזער עולם, די ליבהאָבער און קענער פון קונסט, אַלע וואָס האָבען נאָך נישט בעזוכט די וואונדערבאַרע אויסשטעלונג פון איינעם פון די אינטערעסאַנטסטע קינסטלער פון אונזער צייט, פון יאַנקעל אַדלער קאָנען עס נאָך טוען. די אויסשטעלונג איז אָפען יעדען טאָג ביז 10 אין אָיוענד.

פון „ראָזמאַיטאָשטשי״ טעאַטער

נאָך אַן איבערריס פון 6 טעג הויבען היינט אָן ווידער צו שפּילען די אַמעריקאַנער געסט סיידי שיינגאָלד און פעם אויערבאַך אין זייער לעצטען שלאָגער „די פרוי וואָס שווייגט״, אין וועלכע די געסט צוזאַמען מיט׳ן גלענצענדען ראָזמאַיטאָשטשי״ אַנ׳סאַמבל צייכנען זיך גאָר שטאַרק אויס.

די היינטיגע פאָרשטעלונג ווערט געגעבען צו זעהר נידריגע פּרייזען.

Dr. REICHER
פאַלודניאַווא 28, טעל. 93־201
ספּעציאַליסט
פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג.
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוועגד

קראַנג־קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16
מאָרגן און פאָלגענדע טעג
גרויסע פּרעמיערע!
„ווינער נעכט״
אין דער הויפּט־ראָל RAMON NOVARRO
אָנהייב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 1.30 בייטאָג
אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג־צונאַבען. דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט

Dr. Mer. J. Schlosser
כירורג
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאַנא 30 טעל. 16־22
נעהמט אָן טעגליך פון 4–7 אָוו.

Dr. med. D. Frid
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף זאַוואַדזקאַ 16a
פראָנט 1 שט. טעל. 78־224
נעמט אָן פון 9–10 און פון 5–7 אָוו.

קרייזנע אַנאַנסען
1 זלאָטי אַנ׳אַנאַנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

Zagubiony został blanko weksel na Zł. 40.– wyst. l. Fajn Weksel unieważnia się. 7760

עכער אויף דער מאַשי
ווערען אָנגענומען אויסצוגייען
נאַרדמאַן, שרודמיעגסקאַ 8

פרייע פּאָסטענס

אַנ׳ערשטקלאַסיגע פּראַקטיצירט
עקספּעדיצענטקע ווערט געזוכט אין שו
געשעפט פון גרינבערג, שרודמיעסקאַ 6

אַכטונג, שטעפער געזעלען! ס׳ווערען
געבויכט אַ ריכטעווער 11; ליסטאָפּאַד 4
וואַוינונג 59.

ס׳ווערט געבויכט אַ לערן־יונגע
און אַ האַנד יונגעל צו ערשטע סאָרט
מענער מאַגאַזין שניידער. זאַוואַדזקאַ 38
וואַוינונג 18. 7765

Potrzebny pracownik fryzjerski damsko-męski i męski. Wiadom. Pomorska 5. 7764

ראָאַלען

צו פערמיטען אַנ׳איינגעפיהרטע
מלעטשאַרניע מיט 1 צימער און קו
וואָס עקזיסטירט פון 1929, ס׳קאָן אויך
זיין אויף יעדען אַרטיקעל. אַל. 1 מאַי 40
ביים ווערטער. 7758

אַבצוגעבען אַ בעקוועהם אָרט
אַרבייטען און שלאָפען, עוועניטועל בלויז
אַרבייטען. צו ערפאָהרען גאַוואַמיעסקאַ 5
געוועלב 9, אין טויער.

פערשידענעס

צו פערקויפען אַ 4־מעטערדיגע בויך № 8 אויפ׳ן גרינעם מאַרק, ביי יאַנאָווסקי.

אַנ׳ערשטקלאַסיגער דאַמען־מאַגאַזין שניידער־מייסטער זוכט אַרבייט ביי דאַמען־בעשטעלט פאַר אַ קליינעם לוין. צו ערפאָהרען אין דער אָוואַצאַרניע 11. ליס־טאָפּאַד 72.

צו פערקויפען אַ 2 מעטערדיגע בויך אויפ׳ן גרינעם מאַרק אין בעסטען צענטרום. ערקינדיגען לוטאָמיערסקאַ 16, שעראַדזקי.

היגיענישע
דראָט־מאַטראַצען
איז צו בעקומען בילינ ביים טאַפּעצירער
פאַלודניאַווא 10 I. Bresler

אַנ׳אינטעליגענטער יונגערמאַן מיט אַ סערטיפיקאַט וויל זיך בעקענען מיט אַ מריילין אין עלטער ביז 25 יאָהר מיט אַ קאַפּיטאַל פון 4000 זל. הייראַטסצוועק. אַדרעס צו ערפאָהרען פילסודסקיעגאָ 35, וואַוינונג 16.

Zaginiona została matrykuła ze szkoły Pom. 46 na imę Kuperwasera Chila Bera, zam. w Zgierzu, Łęczycka 6.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za № 37243 na Zł. 20.— wydany w 1926 r. Abramowi Rotsteinowi, zam. przy ul. 11-go Listopada 28.

שנעל־דרוקעריי
בראַמבערג
צעגעלניאַנא 8. טעל. 09־255
פיהרט אויס:
בריף־בויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, קוויטאַריושען, מערלאָבונגס־ און חתונה־קאַרטען, היים־קאַרטען, פּריקאָ־און קאָנסעקציע־עטיקעטען, שטרימף־באַנדראָלן
רעיעל !!! מאָדערן
און שעהן און ביליג

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאַקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122־73
טעמיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד.
וועגעריש־קראַנקע, מענערשוועכע
און הויט־קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אוריין
די פערהיטונגס־סטאַציע
איז טעמיג אַ גאַנצען טעג לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
MARJA KOHNOWA
געוו. אַרצט פון אויגען־קליניק אין וויען
ספּעצ. פאַר אויגען־קראַנקהייטען
לאָדז, פילסודסקיעגאָ 51,
טעל. 170־03.
נעהמט אָן פון 10—12 און פון 4—6 נאָכמ.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגישען קליניק אין פאַריז.
(ספּעצ. פאַר פרויען־קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט).
דיאַטעטיק, עלעקטראָאַקאַנדילאַציע.
נעהמט אָן אין לאָדז
פילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170־03
נעהמט אָן פון 10—12 און פון 4—6 נאָכמ.

O każdej porze Pamiętaj:
S. Fuchs, Piotrkowska 50, tel. 121-36 i 121-16
ogłoszenia do wszystkich gazet.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראַלאַג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אוריין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148־95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

ד״ר
ס. קאַנטאַר
ספּעצ. פאַר הויט און וועגעריש
קראַנקהייטען (מענער־שוועכע)
פּיעטריקאַווער 90,
טעל. 45־129.
נעמט אָן פון 2–8 נ״מ און פון 6–9 אָוו

ד״ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגעריש
קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 89־179
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוועגד
זונטאָג פון 10–12 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזן

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246־09
נעמט אָן פון 4–8 אָוועגד.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס
און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג
פון מענער־שוועכע
אַבדזשעיאַ 5, טעל. 159־40
פּראַגאַ, 1־טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג אויף יום־טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

לעטשניצע
פון דאַקטוירים־ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 33־116
רענטגען־גאַבינעט
וועגעטאַלאַגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

אַבאָנאַמענט־פּרייז: פאַר אַ מליאָנער־שורה
מאָרגן, שעקסט־18 גר. פרישאָג און ערב־יום־טוב־24 גר. אין דער זומער שטאָלטען
אין שעקסט־40 „ „ „ „ „ „ „ 4 „ „
אָפּען שעקסט־12 „ „ „ „ „ „ „ 18 „ „
פאַשער דער שטאָרט 50 גר. מיטערער, אויסלאַנד 100 גר. מיטערער. מעדזשגען — 10 גר. אַ מאָרש

אין לאָדז — ½ זלאָטעס אַ חודש
מיט אַפּשאַקען אַ הויס. אויף דער פּרעוויגן — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקע—1 דאָלאַר.

אַנאַנסען־פּרייז: אַ מ/מ (אין דער זייט) שטאָלטען קלאָרע אַנאַנסען בון 15 מעטער 1 זל. יעדע מעטערזייטיגע מעטער — 10 גר.

מאַרגן אין אַ מליאָנער־שורה־24 גר. אין דער זומער שטאָלטען

מאַרגן אין אַ מליאָנער־שורה־18 גר. פרישאָג און ערב־יום־טוב־24 גר. אין דער זומער שטאָלטען

אין שעקסט־40 „ „ „ „ „ „ „ 4 „ „

אָפּען שעקסט־12 „ „ „ „ „ „ „ 18 „ „

פאַשער דער שטאָרט 50 גר. מיטערער, אויסלאַנד 100 גר. מיטערער. מעדזשגען — 10 גר. אַ מאָרש

מאַרגן, חעלפט עגדערן נישט בריינגיפיל דאָס אינטאַלט פון דער אַנאַנס אַרעכטיגען נישט אַזוי איבערדריקען די אַנאַנס אָדער פאַרקוטשאַלען פאַר דאָס אַנאַנס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman